

ВЪРВОЛАН

ФАНТАСТИКА
ХОРЪР
ФЕНТЪЗИ
КРИМИ

4

НЕВЕРОЯТНИ ИСТОРИИ

СПИСАНИЕ „ВЪРКОЛАК“, 1997 Г., БРОЙ 4

Превод: Симо Стоев, Ангел Маринов, Огняна Иванова, Виолета
Косева, Петър Оббов, Юлиан Стойнов, Емануел Икономов

chitanka.info

РЕЙ БРЕДЪРИ БЛАГОСЛОВИ МЕН, СЪГРЕШИЛИЯ

Малко преди полунощ на Бъдни вечер отец Мелън се разбуди, след като бе дремнал едва няколко минути. Събуди се с безкрайно странното желание да стане от леглото, да отиде и да разтвори широко външната църковна порта, за да може снегът да влезе през нея. А сетне да седне в изповедалнята и да чака.

Да чака — добре, но какво?! Кого? Кой би могъл да му каже? Подтикът обаче бе тъй силен, че отец Мелън не можа да му устои.

— Какво става с мен? — промърмори сам на себе си той, докато се обличаше. — Да не би да съм полудял? Че кой по това време би могъл да иска нещо. И защо, по дяволите, трябва аз...

Но все пак се облече, слезе долу, отвори широко външната врата на църквата и застина в благоговение пред снежния гоблен, разпрострян навън. По-величава картина никой никога не бе рисувал — снегът плетеше дантели, спускаше се леко върху покривите, премрежваше лампите и загръщаше с шалове сгушените покрай бордюра коли, чакащи да бъдат благословени. Снегът първо докосна клепачите на отец Мелън, сетне — сърцето му. Свещеникът усети, че дъхът му секва пред преливащата красота, затова се обърна и тръгна към изповедалнята, сподирен от снега.

„Проклет глупак — помисли си той. — Глупав старец. Я си върви в леглото!“

И точно тогава го чу — тих звук, идещ откъм вратата. Стъпки, отекващи глухо по каменния под. А накрая — шумоленето на някой, застанал току-що от другата страна на изповедалнята.

— Благослови ме — промълви мъжки глас, — защото съгрехих!

Зашеметен от неочакваността на искането, отец Мелън можа само да отвърне:

— Откъде знаехте, че църквата е отворена и че аз съм тук?

— Помолих се, отче — гласеше спокойният отговор. — Господ ме чу и ви накара да дойдете, за да ми отворите.

Нямаше какво да се каже. Затова възрастният свещеник остана да седи редом с някой, който звучеше като дрезгав стар грешник. Двамата останаха така в продължение на дълъг студен миг, докато часовникът пълзеше към полунощ. Накрая прищълецът повтори в мрака:

— Благословете този грешник, отче!

Коледа вече идваше забързана през снега. От отец Мелън се очакваха обичайните благи като мехлем слова. Вместо това той наклони глава към решетъчното прозорче и не можейки да се въздържи, изрече:

— Вашият грях трябва да е много голям. Щом тежестта му ви е извела навън в тази нощ. При това с такова абсурдно намерение, станало възможно единствено защото Бог е чул молитвите ви и ме е вдигнал от леглото.

— Списъкът е ужасен, отче, както ще разберете!

— Тогава говорете, синко — каза свещеникът, — преди и двамата да сме замръзнали...

— Добре, ето как беше... — прошепна мразовитият глас иззад преградката. — Преди шейсет години...

— Толкова отдавна? — възкликна отец Мелън.

— Шейсет! — настъпи мъчителна тишина, преди странникът да продължи: — Тогава бях на дванайсет години. Беше в навечерието на Коледа. С баба отидохме на пазар до близкото градче. Вървахме пеш и на отиване, и на връщане. Кой имаше кола в онези дни? Връцахме се вкъщи, а ръцете ни бяха пълни с подаръци, увити в лъскави хартии. И тогава баба ми рече нещо. Отдавна съм забравил точно какво. Но то ме вбеси, хукнах като луд напред, избягах от нея. Вече отдалечил се, можех да я чуя как вика да се върна, а после как плаче. Ридаеше безутешно, но аз не се връщах. Знаех, че съм я наранил. И това ме правеше по-силен. Смеейки се, побягнах още по-надалеч, изпреварих я и пръв стигнах у дома. Тя се прибра след мен — задъхана, разридана. Чак тогава почувствах срам и изтичах да се скрия някъде...

— Това ли е всичко? — попита свещеникът.

— Списъкът е дълъг — отвърна печално мъжът отвъд стената.

— Продължавайте — подкани го отец Мелън.

— Сторих почти същото и с моята майка. Преди една Нова година беше. Тя ме ядоса нещо. Избягах. Чух я да вика подире ми. Само се усмихнах и се затичах още по-бързо. Защо? Защо, Боже, защо?

— Това ли е всичко? — тихо продума свещеникът, чувствайки се странно развълнуван от думите на стареца оттатък.

— През един летен ден — каза гласът — някакви гамени ме набиха. Когато си отидоха, съзрях на един храст две пеперуди — прегърнати, влюбени. Мразех щастието им. Сграбчих ги в юмрук и ги стрих на прах. Какъв срам, отче!

В този момент вятърът нахлу през църковната врата и двамата вдигнаха погледи, за да зърнат как коледен призрак от сняг се завъртя в преддверието и се разсипа на бели парцали, разпръсквайки се върху плочите.

— Има едно последно ужасно нещо — рече старецът, потънал изцяло в скръбта си. — Когато бях на тринайсет, отново през Коледната седмица, кучето ми избяга. Казваше се Бо, беше привързано към мен, обичливо, послушно. И изведнъж изчезна. Цели три дни и три нощи го чаках. Плаках. Молих се. Зовях го шепнешком. Обичах го повече от себе си. Изведнъж осъзнах, че вече никога, никога няма да се върне! А после... После, в два часа през онази нощ след Бъдни вечер, когато тротоарите бяха заледени, шушулките висяха от покривите и валеше сняг, в съня си дочух шум. Събудих се и чух Бо да драска по вратата! Скокнах, разтворих я и какво да видя! Бедното ми кученце бе там, треперещо, изплашено, покрито с мръсна киша.

Повиках го. То влезе плахо вътре, а аз паднах на колене, сграбчих го и се разплаках. Какъв коледен подарък, какъв подарък! Изричах името му, повтарях го отново и отново, а то плака с мен, скимтейки от мъка и радост. Сетне престанах да ридая. И знаете ли какво направих тогава? Набих го. Да, набих го. Заудрях го с ръце, длани, юмруци. Виках: „Как смееш да бягаш! Как смееш да ме напускаш! Как смееш!“.

И го бих, бих, докато отмахлях. А то стоеше и приемаше всичко, сякаш знаеше, че си го е заслужило, че не е оправдало любовта ми, както сега аз не оправдавах неговата. После се отдръпнах, останал без дъх. От очите ми рукнаха сълзи. Прегърнах го отново, притиснах го до себе си, но този път ридаях: „Прости ми, Бо, моля те, прости ми!“ . Ала то, отче, не ми прости. Погледна ме с големите си тъмни очи и сърцето ми завинаги се заключи от срам. Оттогава до днес споменът за любимото същество се връща всяка Коледа. Не през останалата част на годината, а на всяка Бъдни вечер неговият призрак се завръща.

Виждам кучето, чувам ударите, разбирам грешката си! През всичките тези години не можах да простя на себе си!

Чак когато мъжът замлъкна и се разрида, свещеникът се осмели да се обади:

— И затова ли сте тук?

— Да, отче, не е ли ужасно?

Свещеникът не можа да отговори, тъй като по лицето му се стичаха сълзи и без да знае защо, почувства липса на въздух.

— Ще ми прости ли Бог, отче? — запита гостът.

— Да.

— А вие ще ми простите ли?

— Да. Но нека преди това ви кажа нещо и аз, синко. Когато бях десетгодишен, и на мен ми се случиха същите неща. С родителите ми, разбира се, но после и... с кучето ми, любовта на моя живот. То също избяга и аз го намразих. А когато се завърна, го приех с обич, след което го набих. До тази нощ не съм споменавал никому за това. Срамът остана в мен за цял живот. Изповядвал съм всичко друго, освен това...

Настъпи мълчание.

— Така че, отче?

— Господ, драги човече, Бог Господ ще ни прости. Макар и късно, но го изповядахме. Най-накрая се осмелихме да го изречем. Аз, разбира се, също ще ви простя. Но в крайна сметка...

Старият свещеник не успя да продължи, защото от очите му потекоха нови сълзи.

— Искате ли моето опрощение, отче?

Свещеникът кимна мълчаливо. Навярно другият почувства полъха на този знак, защото добави бързо:

— Е, добре. Давам ви го.

Двамата поседяха така в мрака известно време, докато на вратата не се появи друг призрак. Той застина за миг, после се разпръсна, превърнал се в сняг.

— Преди да си тръгнете — каза свещеникът, — елате да пийнем по чаша вино.

Големият часовник на площада удари полунощ.

— Коледа е, отче — рече гласът иззад преградата.

— Мисля, че това е най-хубавата Коледа.

— Най-хубавата е.

Отец Мелън се изправи и излезе от изповедалнята. Изчака за момент да забележи някакво помръдване от другата страна, но така и не улови никакво движение. Сбърчвайки вежди, свещеникът се пресегна, отвори вратичката на изповедалнята и надникна вътре в другата килийка.

Там нямаше никой!

Протегна ръка и опипа тъмнината. Изповедалнята бе празна. Обърна се и тичешком се втурна през портата. Огледа навън. Улиците бяха пуси. Снегът си валеше тихо, а някъде отдалеч закъснели часовници отброяваха полунощ.

Отец Мелън се извърна и съзря високото огледало, което стоеше в преддверието на храма. В заскрежената му повърхност се отразяваше неговият образ. Без да се замисля, вдигна ръка и го благослови с кръстния знак. Отражението в огледалото стори същото. Тогава старият свещеник избърса очи и се упъти да вземе виното.

Навън Коледа и снегът бяха навсякъде!

ФИЛИП КУЗЕН

ЕДИН ФИЛМ — ЕДНА СМЪРТ

Един ден Матюрен Морс мина през парижкото предградие Уйо и видя кино. На вратата висеше табела — „Продава се“. Морс спря колата, слезе и огледа неприветливата уличка. Огромен склад за животински мазнини отляво и гигантска газостанция вдясно притискаха киното. От навярно приветливата някога сграда бе останала унила фасада. Двукрилата врата, боядисана в модерното някога яркочервено, бе арестувана с верига и катинар.

Матюрен веднага разбра, че ще купи киното — в момента имаше пари в наличност. По тялото му пролази тръпка — най-после щеше да отмъсти за своите четиридесет години безцветен живот. Ще му помогне този мъничък киносалон, нещо като жарава от яркия огън на миналите години, когато сцената е била увенчана с копринена завеса, а на нея са демонстрирали изкуството си окаяни клоуни от покрайнините, несръчни еквилибристи и изгубили своите илюзии илюзионисти, можещи единствено да измъкват мърляви зайчета от цилиндрите си.

Морс знаеше, че има такива места, знаеше, че те са измислени само за такива като него. Измислени за онзи Морс, който някога реши да не става артист, който не повярва на заключената в душата му свободна личност и се превърна просто в Матюрен Морс, за да пропилее четиридесет години в дребни услуги. Днешният Матюрен Морс обаче разгледа киното внимателно. Сигурно се казваше „Селект“ — хлапетата бяха изпочупили с камъни двете букви „е“ и бе останало само „С...л...кт“.

Киносалонът бе собственост на внука на Жилбер Тос-Ламбийо, краля на нямото кино. Ернст Тос призна, че баща му е опропастил делото на великия дядо, а самият той проявил пълна немарливост и докарал бизнеса до фалит. Казано накратко — киното се продаваше вече десета година. Всъщност трябваше да се изплатят някакви дребни суми на местната община.

Него ден сръчният търговец Матюрен Морс направи сполучлив удар и затова вечерта, заключен в кабинета си на 68-ия етаж на един небостъргач, отвори бутилка вино и се чукна с огледалното си отражение.

На следващия ден той позвъни последователно на всички доставчици на обзавеждане за развлекателни заведения и ги прие един подир друг в колата си, паркирана срещу „Селект“. Матюрен им изложи плановете си, избра най-скъпото, но ги принуди да подпишат жестоки договори.

На 10 май в осем водещи парижки ежедневника се появи черно-бяла обява — трябваше да излиза всеки ден в продължение на две седмици на едно и също място както в дневните, така и във вечерните тиражи. Карето на Матюрен Морс гласеше:

ВСЯКА ВЕЧЕР В „СЕЛЕКТ“

на улица „Жоф“, Уйо (спирка Карер, тръгване от гара Сен Лазар)

ЕДИН ФИЛМ — ЕДНА СМЪРТ

Новият кинотеатър в западното предградие предлага на 100 свои зрители да изпитат чувството на неописуем страх — шанс едно към сто да умреш от смъртта, която виждаш във филма. Едно към сто да умреш със смъртта на филмовия герой.

Цена на билета — 1000 франка (нови)

(Дирекцията не носи никаква отговорност за събитията)

Първа прожекция — 25 май в 21:00 часа!

Нея вечер в зеления сумрак, пронизан от светлините на живачните лампи, новото кино отвори врати. Два мощни прожектора осветяваха розовия фронтон, във витрините от двете страни на вратата висяха огромни черно-червени афиши с предупреждението:

Пламтеше и кървавочервеният неонов надпис „СЕЛЕКТ“.

По малките криволичещи улици потекоха хора. Мъже и жени, помъкнали подире си деца, гризеци нокти от страх. Старци с кресливо сияещи погледи. Дългокраки гърли с минижупи и шоколадени негри от гетото. Приличаха на излизащи от гората вълци. Стотици вълци. Глутница. Говореха ненужно високо и сякаш брояха крачките си.

Един се отдели и се втурна към касата пръв, подире му затрополяха стотици крака... След седем минути бяха изкупени точно сто билета по хиляда франка. Вратите на „Селект“ се затвориха и двата прожектора угаснаха. Мракът на малката розово-бяла зала с червени плюшени седалки бе прободен от яркия лъч на прожектора. Сто чифта очи мигом се извърнаха и се впериха в една посока.

В мрака изхриптя Мелани Жанс.

Точно в полунощ вратите се отвориха и червеникава светлина проряза прокапващия навън дъждец. Зрителите се заизнизваха един подир друг с мокри от пот дрехи и вратове, изтръпнали от очакване на смъртта. После се наредиха в шпалир и започнаха да се броят един през друг на глас — 92, 93, 94... Мълчание. 96... 97... Движеха се като сенки в пламналата глътка на „Селект“. Излязоха и последните — 98, 99...

Тълпата изтръпна от неочаквано студен порив на вятъра. Жена започна да стене. Мъже протягаха шии любопитно. Накрая един, пристъпвайки дълго от крак на крак, се престраши да се върне обратно.

Мелани Жанс, на 42 години, специалистка по информатика от Версай, се бе изпънала на стола със следи от прободни рани по тялото. Нервно бе стиснала между пръстите си жълтия билет — нейния пропуск за ада.

Обстоятелствата около смъртта веднага попаднаха във вестниците. Но тъй като започваха летните ваканции, навсякъде новината бе поместена чак на осма страница (като че ли по предварителна уговорка). Веднага започна съдебно разследване.

Матюрен свали афиша на филма „Психо“ на Алфред Хичкок и го замени с друг, изобразяващ потъващ кораб и давеци се хора, протягащи с надежда ръце към невидим спасител. След това зае мястото си в касата. Още същата вечер пред „Селект“ се събра тълпа от три хиляди души...

Между 26 май и 1 юли, когато полицията затвори киното, в следния ред умряха:

Жози Ренолд, моделиерка от Бри сюр Сен — намериха я удавена на стола си след прожекцията на непризнатата от критиката суперпродукция „Титаник“;

Леон Меркаде Буасо, banker от Ливорно — случайно дошъл на „Парижката Света Богородица“ и споделил съдбата на Феб (лежеше на третия ред, сразен от кинжал);

Зелда Тон, бакалка от Ферте-Мишар — платила 1000 франка да види „Айседора“ и умряла като Ванеса Редгрейв в ролята на балерината Айседора Дънкан, удушена в собствения си виолетов шал;

циганинът Лю Лудия — когато светна, лежеше с дупка в черепа като президента в „Хищникът“ с Лино Вентура;

Естер Розуар, плетачка от улица „Сантьо“ — беше на двайсет години, когато влезе в киното, и повече на сто, когато я изнесоха след „Малък голям човек“ с Дъстин Хофман;

Робер Лелон, огняр от Енен-Лиетар — надупчен с четиридесет и осем картечни куршума и с напълно натрошени от падане кости, защото бе поискал отново да гледа „Кинг Конг“...

После дойде ред на Жанин Орсенар, цветарка от Тулон — тя обожаваше Ален Делон и умря простреляна като него във филма „Непокореният“. На следващия ден Н.Л. Торк, управител на супермаркет, сподели ужасната участ на героя от „Клане с дърворезачка в Тексас“. Събирането и изнасянето на останките на Торк дадоха на вечерните вестници повод за серия от многословни статии — не беше шега работа да видиш на снимка как шестнайсет полицаи изнасят на носилки остатъците от клането. На следващия ден местните радиостанции почти непрекъснато излъчваха воплите на вдовицата.

Но вместо да стреснат и уплашат, жалбите само пробудиха интереса — вечер пред киното се събираха не по-малко от петнайсет автобуса на телевизионни канали и радиостанции, които заснемаха и излъчваха интервюта с хилядите обезумели, дошли да рискуват живота

си. „Селект“ събираше само сто зрители, затова тълпата ограждаше салона още по обед, та се наложи полицията да сложи ограждения.

На 5 юни в салона успя да се вмъкне журналистът Константен Обло, работещ за Ен Би Си. Прожектираха „Бунтовник без кауза“ с Джеймс Дийн. Обло водеше директен репортаж от залата чрез малък микрофон, скрит в горния му джоб. Описанието на атмосферата в салона подлуди милиони слушатели. Но предаването завърши с въздишка — последната въздишка на Константен Обло, когато след края на прожекцията намериха с волан, забит в гърдите. Върху бледото му лице бе изписана безкрайна изненада!

Тъкмо обратното — лицето на Леонора Смит-Тобел, дъщеря на панамски милионер, бе изкривено от ужас, когато я смъкнаха от стола, разпната връз него както робите в „Спартак“ на Стенли Кубрик. В четвъртък даваха „Клут“ с Джейн Фонда. Ахмад Раши, културно аташе в посолството в Бон, падна (без да се помръдне от стола си) от двеста метра височина и лежеше прободен от парчета стъкло...

В петък цената на билетите скочи на 2000 франка и Матюрен Морс тапицира столовете с миешца се материя. Това гарантираше хигиената и облекчаваше труда на чистачките. Стори го съвсем навреме — още същата вечер Ема Кракос попадна на мина като Морис Биро в „Такси за Тобрук“, отново филм с Вентура.

На другата сутрин вестник „Юманите“ публикува злостна статия, препечатана веднага от целия ляв печат. Идеята и беше — от къде на къде пролетариатът е лишен от правото на страх в „Селект“? Нима удоволствието „смърт в кино“ е привилегия само на богатите? Под палката на опитен диригент и с подкрепата на мощни кинокомпании се разгоря скандал и се вдигна вълна от недоволство. Матюрен Морс събираше писмата с оскърбления и призовките от кметството в голяма гилза от снаряд, останала от дядо му. Всяка вечер той сядаше в стария фиат и тръгваше към предградието Уйо. Беше щастлив. Сърцето му се пръскаше от радост при мисълта, че доставя толкова неприятности на хората. Отваряше касата в осем, за десетина минути продаваше стоте билета и след това влизаше в кабината. Точно в 21:00 синкавият лъч на прожектора пронизваше черната сърцевина на задимената зала и изтръгваше от устата на зрителите вопли на ужас.

Показаната в средата на юни серия от филми за Дракула отне осем живота. Но Матюрен изпадна във възторг, когато отлепнаха от

обвивката на стола Луи Миньон Халиби — най-злостния му критик, който умря със смъртта на един от преследвачите в „Змийско яйце“ на Ингмар Бергман. Докато смъртта на Анжела Мезаконна по време на „Дай ми подслон“ всички отминаха с мълчание — дори интелектуалците не признаха филма за достоен за внимание.

Смъртта на следващите, като че ли бе прецизно изчислена:

Фермерът Роже Лепуан кротко заспа вечния си сън като отчето на Джеймс Дийн в „На изток от рая“.

Звукооператорът Сенсо Лоренци си отиде от този свят с блажена усмивка на уста — също като самоубиеца с прерязани вени от „Дяволът в мисис Джонс“.

Андре Пенсо, работничка от завод за електронни елементи, изгоря жива по време на „Страстите на Жана д'Арк“ — бе икономисвала от закуските си, за да задели 3000 франка. Столът трябваше да бъде претапициран и цената на билета скочи на 4000 франка.

В последната съботна вечер на юни пред „Селект“ спряха десетина черни лимузини. От тях слязоха министърът на вътрешните работи и тринайсет най-близки негови сътрудници. Платиха 14 билета по 5000 франка (нови), взети от черната каса на министерството, и се настаниха един до друг в столове, предварително запазени от полицаи. Седяха, сякаш глътнали бастуни. Всички ухаеха на еднакъв лимонов лосион и мастило „Пеликан“. Прожектираха „Мосю Верду“. Миг преди полунощ върху сакото на министъра плисна обилна струя кръв — младият Лионел Бреноа се бе лишил от главата си точно в момента, когато Чарли Чаплин пристъпи към гилотината...

С тебеширени лица министърът и сътрудниците му се изправиха и с механични крачки поеха към изхода. Така беше сложен край на единствената версия срещу престъпника стопанин на „Селект“, която уж даваше логично обяснение на мистериозната серия от убийства. Все пак те бяха наобиколили нещастния младок и към него не беше пристъпвал никакъв убиец. На следващия ден си подадоха колективно оставката, но вече беше късно — избухна парламентарна криза, в която главните въпроси бяха „С какво се занимава полицията? Докъде сме стигнали, щом обезглавяват дете пред очите на висши представители на властта?“.

„Селект“ се превърна в място за поклонение. Още привечер малкото кино, заобиколено от черен пръстен зяпачи, засияваше в нежни огньове. Предприемчиви търговци купиха съседния склад и газовата станция и направиха трибуни, откъдето розовото кубче на киното се виждаше отлично. Набързо бяха вдигнати малки ресторанчета с изглед към входа. По време на десерта — изнасянето на трупа — раздаваха бинокли. Започна строежа на къса писта за малки самолети, хотел с осем хиляди места и шосе, съединяващо предградието с националната пътна мрежа.

Матюрен Морс бе облечен в смокинг от розова рипсена коприна, носеше кървавочервена вратовръзка и бели ръкавици, когато под мощните викове на тълпата влезе в своята дяволска клетка — касата. Там и го арестуваха шестнайсет ченгета от отряда за борба с бандитизма. Беше вторник, 1 юли, 20:00 часа.

До този ден бе спечелил 16 826 329 франка. Цяла бригада данъчни инспектори забиха носове в ученическите тетрадки, които изпълняваха функциите на счетоводни документи. Армия ченгета плъпнаха през цял Париж — от Минерси-ан-Минервоа (където се бе родил притежателят на киното убиец) до Сен Жан-Арни (където бе учил в лицей). Два пъти спечелил от тотото смешни суми, посетил Америка с чартърен полет, прекарал отпуска във Вандее — в мелницата на дядо си по майчина линия, покрити с мрак политически възгледи и полов живот, атеист... Същество като всеки от нас, което умело крие от другите своите чудовищни злодеяния. Нищо в живота му не предвещава, че в един хубав ден ще купи малко кино и ще го превърне в епицентър на най-гигантското умопотресение. Нищо! Ала през моргата бяха минали вече трийсет и два трупа!

Вестник „Матен“ от 3 юли:

Матюрен Морс, притежателят на киното убиец, предлага на съдия-следователя да го замени в „Селект“!!! Матюрен Морс, задържан под стража по искане на прокурора на департамента Ивелин, предлага на съдия-следователя Жоржу Ола да го замени в кабинката на кино „Селект“. Така той се опитва да докаже, че присъствието му там, където са станали трийсет и две убийства, изобщо

не означава, че той е инициатор на престъпленията или техен изпълнител. От момента на арестуването Морс отрича всякаква връзка с убийствата. Без да отрича, че идеята за прословутата реклама „ЕДИН ФИЛМ — ЕДНА СМЪРТ“ е негова, той твърди, че това е само рекламен трик и нищо повече. Решението на съдията Ола ще научим утре. От нашия специален кореспондент.

На 4 юли в пет подир обед керван от автобуси и полицейски коли мина през портала на Съдебната палата и пое към Уйо. В брониран фургон седяха съдия-следователят Ола, помощник-прокурорът, Матюрен Морс (между двама полицаи), председателят на адвокатската колегия и служебният адвокат на Морс.

Четири денонощия огромната тълпа бе прекарала пред „Селект“. Припръскваше дъжд. Когато Матюрен Морс слезе от камионетката, площадчето се озари от блясъците на светкавиците на фоторепортерите. Групичката пое към киното, потънало в океан от хора и автомобили, разляло се докъдето стига погледът. Когато зърна двукрилата врата, Морс с тъга забеляза, че червената боя бе издраскана, а мазилката изчегъртана — стотици манияци я крадяха за талисмани. В съвсем новичкият неонов надпис пък отново липсваха двете букви „е“ и той пак бе станал „С...л...кт“.

Когато влязоха в малката зала, тя ухаеше на евтин одеколон, но и той не можеше да скрие сладникавата миризма на кръв. Съдия-следователят изгледа строго Матюрен Морс. Морс сведе очи. Киномеханикът на полицията се въртеше шумно из кабинката, когато Матюрен започна неуверено:

— Господин съдия, мисля, че за удобство на демонстрацията и за обективност на заключенията залата трябва да бъде пълна. Ако злата участ трябва да срази един от сто, значи всичко... хъм, всичко трябва да става при нормални условия. Единствената разлика ще бъде в това, че аз ще бъда тук, а вие, господин съдия, ще изпълнявате ролята на хипотетичния убиец.

Полицаяте от двете му страни изтръпнаха и се обърнаха към съдебния чиновник.

— Така да бъде — рече той.

След малко в салона нахлуха десетки полицаи, офицери от полицията, цивилни ченгета и доносници. Когато залата се напълни и светлините угаснаха, Матюрен Морс се наведе към съседа си:

— А какво ще прожектират?

Полицаят нервно дръпна веригата на белезниците и отсече:

— Не знам.

Някой в мрака прошепна:

— „Трите прасенца“ на Уолт Дисни.

Вълна от кикот мина по редиците.

— Това шега ли беше? — попита Матюрен Морс.

После се обърна към малкото прозорче на кабината и закрещя:

— Вие се подигравате, господин съдия! Вие много добре знаете, че във филмите на Дисни никога не стават убийства! Вие искате на всяка цена да докажете, че убиецът съм аз! Ами ако днес никой не загине от насилствена смърт? Това е...

Полицаят насила дръпна Морс обратно на стола. Някой отляво прошепна:

— Млъкни, Морс! Още не си видял филма.

Екранът светна. Прозвуча познатата песничка: „Нас не ни плаши сивият вълк, сивият вълк...“.

Матюрен Морс се огледа — всички бяха впили погледи в него.

Не се наложи да чака дълго. Той беше сигурен, че лошият вълк няма да изяде нито едно прасенце. Кадрите на филма подскачаха пред очите му, а песничката буквално се забиваше в мозъка му като ледена игла. Но когато видя сцената, в която лошият вълк мечтае за печено прасенце с лимон между зъбите, когато видя хищната муцуна на злобния гладник, облизващ лакомо с червен език острите си бели зъби — тогава Матюрен Морс разбра, че неговият час бе дошъл, и започна да крещи...

В този миг се разтвориха стоманените врати на адски крематориум и бликащият оттам яростен пламък върна обратно в глътката неродения още вик на Матюрен Морс.

Някой изпищя, във въздуха се разнесе отвратителната миризма на опърлено месо. През гъстите облаци дим припламна светлина. Матюрен Морс чу как около него се вдигна ужасна олелия, в която се вплитаха картечни заповеди, надуване на полицейски свирки, топуркане на нозе. Звуците се отразиха в стените на заличката, върнаха

се назад и потънаха в обгорялото отворстие, което някога му служеше за уста. Светлината примигна и го цапна през изпъкналите от ужас очи...

Мрак. Болка. Шум.

Нещо му пречеше да затвори челюсти. Нещо горещо и сладко.

После над него се наведоха съдия-следователят, полицаят, адвокатът, изтръпналите зрители, които едва удържаха повика да повърнат. Това бяха усещанията му, докато падаше надолу в някакъв бездънен кладенец, където му предстоеше да се раздели със съзнанието си и където щяха да угаснат последните искрици живот. Едва успя да изстене:

— Мамо...

И със сетните сили на изтерзаната си плът да закрепци:

— Не съм аз! Не съм! Вие не разбирате! Нямам нищо общо! Беше само рекламен номер. Само рекламен номер...

Малко по-късно полицаят, който пазеше поруменялото му тяло, приличащо на печеното прасенце от филма, забеляза, че държи в ръката си ябълка. Печена ябълка. Погледна я нерешително, после впи зъби в меката ѝ плът.

И си изгори езика.

БЛАГОЙ ИВАНОВ

ПРЕОБРАЗЯВАНЕ

Силните му ръце ме хванаха, понесоха ме във въздуха и само след миг лежах зашеметен в другия ъгъл на сумрачната стая.

Очаквах да ме нападне отново, затърсих панически пистолета и направих жалки опити да го измъкна изпод тялото си.

Изгубих ценно време. Знаех, че това вероятно ще ми коства живота и изведнъж усетих прилив на гняв към самия себе си. Не можех да проумея, че ще се оставя така лесно да бъде довършен от това адско изчадие след толкова месеци търсене и подготовка. Не можех..., не исках да допусна да бъде убит по този нелеп начин — изподран, окървавен, почти в несвяст и с ръка, обхванала здраво дръжката на пистолета, но безпомощна да го извади от колана. Явно съдбата изобщо не беше на моя страна... Може би още от самото начало.

Осъзнавайки, че съм още жив с мъка надигнах глава и се огледах за врага. Той се бе свил на земята и разкъсваше дрехите си, разтърсван от конвулсии и отблъскващи гърчове. Беше започнал да се преобразява и тялото му бързо се променяше от човешко в животинско. Гръбначният му стълб се изви като на котка и прешлените му изпукаха. Нададе тих вопъл и секунда по-късно вече бе съвсем гол, а нарастващото му туловище бързо започваше да тъмнее, обличайки го в черни, гъсти косми. Новата му премяна изглеждаше по-страшна от всичко, което някога бях виждал. И макар, че бях подготвен за подобно нещо, аз едва сдържах вика си на ужас.

Челюстите му се изостриха, а ноктите заприличаха на ненужно големи въдичарски кукички. Очите му жълтееха и хвърляха демонични отблясъци, а вълчата му муцуна непрестанно сумтеше. Разбихах, че вече почти е привършил преобразяването си и скоро щеше да нападне. Ясно виждах, че в гладния му яростен поглед не бе останала и капка човечност — сякаш надничах в пъкления мрак на изгладнял хищник, на който природата не бе дала нито съвест, нито милост. В този кратък

момент установих в каква каша се бях забъркал, не можех да разбера как е било възможно здравият ми разум да позволи да се наредят нещата по този безнадежден за мен начин.

Внезапно върколакът започна да вие. Оглушителният му вой, който ме караше не просто да потръпвам, а да се треса като желе, се извиси и прерасна в ръмжене. Пълната луна със своето смъртнобледо излъчване сякаш се наслаждаваше и надничайки през малкия прозорец на къщурката, като че окуражаваше съществуването. Знаех, че това бе последният ми шанс.

Стиснах здраво пистолета и го измъкнах. С мъка се надигнах на едно коляно.

Забелязал движението ми, върколакът веднага ме стрелна с кръвожадния си поглед и се обърна към мене.

Махнах предпазителя и се прицелих.

Звярът скочи с бързината на гепард.

Куршумът го отхвърли назад — въпреки масивното му туловище.

Среброто го попари като разтопено желязо и крясъкът му разтърси мозъка ми като бормашина.

Неочаквано той нападна отново. Не бях очаквал подобна реакция — мислех, че още първият куршум ще го довърши. Грешах. И нямах време да реагирам. Просто затворих очи и стрелях, без да се прицелвам. Ударът ме отхвърли назад и аз почти веднага разбрах, че вторият изстрел е бил неуспешен. След това изпаднах в безсъзнание.

Щом отново отворих очи, първото нещо, което успях да фокусирам, беше бледия пълен диск на луната. Тя не бе променила положението си. Поне не видимо.

Цялото тяло ме болеше, но аз бързо се окопитих — озърнах се и видях, че засега нищо не ме застрашава. Съществуването лежеше неподвижно — близо до прогнилата врата на колибата — и не даваше признаци на живот. Усетих, че все още държа в ръка пистолета. Стисках го здраво и въпреки студената есенна нощ китката ми се беше изпотила. Огледах тялото си и видях, че на много места кърви. Повечето драскотини, получени от тръните и къпинаците по пътя за насам, вече бяха хванали коричка, но имаше и няколко пресни рани, които обилно кървяха. От някои стърчаха парчета стъкло и аз веднага разбрах какво ме бе наранило така жестоко. Върколакът ме беше

хвърлил върху масата и аз бях изпочупил половин дузина стъклени прибори, сред които и една стара газова лампа.

Чух крясък на болка и отчаяние и това ме изтръгна от вцепенението. Насочих пистолета към звяра и се изправих бавно, стенойки при всяко по-остро връзване на стъкло в плът. Затътрих се неуверено към върколака и застанах на безопасно разстояние.

Беше смъртно ранен.

Куршумът, с който го бях уцелил, бе засегнал рамото, но отровното като живак сребро, макар първоначално да не бе нанесло особено тежък удар, сега бе започнало бавно, ала сигурно да го убива, отравяйки организма му по ужасяващ начин, който само тези създания биха могли да изпитат. Това беше тяхното проклятие, което неотстъпно ги следваше по петите още от деня на появяването им — когато и да е било то.

Виждах как козината бавно потъваше в порите му, ноктите и зъбите се прибраха в онези свои тайни кътчета, за които нито един простосмъртен не подозира, а под затворените му клепачи очите играеха мъртвешки танц. Той отново се превръщаше в човек. Във Франк Едуардс — мъжа, принуден от векове да пази в тайна истинската си същност зад фалшиви имена и в мрачни бърлози да преживява хищническия си живот.

Впи в мен изпепеляващ поглед и аз за пореден път изтръпнах.

— Не можеш така лесно да се отървеш от мен — каза с лека усмивка. След това тялото му се сгърчи в нов болезнен спазъм и той се сви като охлюв.

Насочих пистолета към гърдите му.

— Ти си обречен — пак продума той.

— Заплахите няма да ти помогнат, Едуардс — казах аз, като се опитах да придам твърдост на гласа си. — Би трябвало да ми благодариш, че те избавям от този ужас.

Умирацията само поклати леко глава и избухна в неистов кикот, който бързо прерасна в задавен гърлен рев.

Изстрелях останалите куршуми в тялото му и бързо напуснах прокълнатата му обител.

* * *

Настаних се в болница и след седмица ме изписаха. Не подозирах, че съм толкова зле ранен. В деня преди да се прибера една от медицинските сестри ме посети в стаята. Казваше се Рита Уилсън и се бяхме сблизиха през този кратък мой престой в болницата. Може би даже повече от сблизиха.

— От утре съм в отпуск и тази вечер заминавам — каза тя.

— Колко жалко — усмихнах се аз.

— Е, не е чак толкова зле, след по-малко от месец пак ще съм на работа.

— Значи след три седмици ще скоча от третия етаж и ще си счупя крака. Така поне ще съм по-дълго тук и току-виж сме се сгодили.

Тя се засмя. След това бръкна в джобчето на дрехата си и затършува. Забелязах, че не носи сутиен. Едрите ѝ гърди за пореден път ми направиха силно впечатление. Тя проследи погледа ми и се усмихна.

— Ето — подаде ми малко листче. — Когато решиш, че ти е доскучало просто ми звъни.

— Непременно.

Тя се обърна и излезе. Насладих се на грациозната ѝ походка и непослушните ми очи се спряха продължително на дългите ѝ хубави крака. Усетих леко парене в слабините.

Тогавя на вратата се появи дебелия сестра Вандерс и аз се върнах отново в реалността.

— Е, непослушни момко — каза тя с дебелия си вечно весел глас. — От утре пак ще буйстваш на воля.

— Разбира се.

— Как е коляното? — кракът ми беше силно натъртен, явно при падането ми върху масата.

— Екстра.

— Щом казваш, вярвам ти.

Тя смени превръзките на по-сериозните рани, които все още не бяха съвсем заздравели и констатира:

— Тръни, трески, стъкло — имам чувството, че са боли и хапали хиляди гадина. Това да не е от бодлива тел? Ами тоя шев? Гледай само — сякаш си седнал върху натрошено шише.

— Не беше натрошено, когато седнах, ама стана на пихтия после.

И двамата избухнахме в смях

Тогава не обърнах внимание на думите ѝ. Въпреки че, като се замисля, то май нямаше да има кой знае какво значение.

Поне за мене.

* * *

Всички рани зараснаха. Всички без една.

Седя и потривам леко бинта на бедрото си. Чудя се дали ако го сваля, ще изпищя от видяното? Защото чувствам как пулсира, как... мърда. Сякаш някакво зло се е загнездило там вътре.

„Ти си обречен!“

„... имам чувството, че са те боли и хапали хиляди гадини.“

Сега помня ясно тези фрази. Не мога да ги забравя. Невъзможно е.

„Не можеш така лесно да се отървеш от мен!“

Гледам пистолета на масата.

И продължавам да потривам с ръка бинта.

Боли ме. Леко. Сякаш раната предусеща божествената наслада на утрешния ден.

Защото утре е...

Говорих с Рита. Разбрахме се да се видим вдругиден. Но дали няма да я навестя по-рано? Може би още утре.

Защото утре е...

Имам още един куршум. Пазя го за всеки случай. Чувствам как губя разсъдъка си. Дали от преживяното в колибата на върколака? Или пък от ужасяващата гледка на неговото преобразяване?

Не... По-скоро от осъзнаването, че ужасът не е свършил. Той тепърва предстои. Освен ако не събера смелост да взема пистолета.

„Имам чувството, че са те... хапали...“

„ХАПАЛИ!“

О, Боже! Не, не е възможно!

Възможно е, убеден съм. Ухапал ме е... Бях в безсъзнание за кратко, но той е имал достатъчно време, за да ме... зарази.

Страхувам се. Но не за себе си.

Страхувам се, че утре мога да навестя Рита. Малко по-рано от предвиденото.

Изненада!
Защото утре е...
О, Боже, дай ми сили да...
Утре е пълнолуние!

ЖАН-КЛОД ДЮНАК В ГРАДИНАТА НА МЕДИЧИТЕ

Срещнаха се отново в градината на Медичите три години по-късно. Той крачеше по градината, потокът на мислите му приличаше на алеята от пясъци и бял чакъл. Тя седеше на каменна скамейка и държеше в ръце книга с прегънати страници.

Те не трябваше да се срещат отново. За да спаси вътрешния им покой, алеята трябваше само мъничко да свърне встрани, а около скамейката да покълне висок жив плет. Но в този ранен час градините бяха почти пусти и налудничавият архитект, който управляваше тук, още не беше включил своите механизми. Поляните и обраслите с мъх алеи още не бяха се настроили да чакат нови посетители. Утрото беше изтрило паметта на статуите и фонтаните. Тревичките бяха все още като вчера и не събираха смелост да дръпнат нагоре... Градината се беше отдала на волята на случайността.

Затова пътищата им се пресекоха. Като долови крачките му, тя потръпна и извърна глава. Той спря изненадан. Погледнаха се крадливо. Той я позна, тя — не.

Когато той седна на скамейката до нея, тя неволно сви рамене и положи отворената книга на коленете си. Първите му думи я объркаха:
— Здравей.

Тя отново извърна поглед към него: сиви очи, правилни черти на лицето, малко неуверена усмивка. Тя предпазливо опипа границите на паметта си в търсене на спасителни точки. Може би е някой от случайните любовници, с които е била близка допреди три години, в онези ужасни дни... Инстинктът обаче ѝ подсказа, че е нещо друго, затова поклати глава.

— Аз не ви познавам.

— Не ме ли помниш? — В гласа му се долови изненада, усмивката му се стопи. — Ти наистина не ме помниш...

Името, което той промълви, беше нейното.

Книгата се плъзна от коленете ѝ и падна; той се наведе, повдигна я, но не посмя да я положи обратно. Тя грабна книгата и рязко я затвори.

— Благодаря.

По тяхно общо желание завеса от клони прикри скамейката от ливадите, а алеята се загърна с килим от мъртви листа. Градината бавно се пробуждаше и се подготвяше да приеме многото жадни за усамотение — трябваше да отдели всеки от останалите с някакви незначителни промени, за да им създаде илюзията, че околното пространство е само тяхно. Без да осъзнават, че под краката им кипи живот, двамата няколко минути мълчаха. Пръв заговори той:

— Разбирам, не искаш да разговаряме. Но не казвай, че си ме забравила, просто нямаш право...

Той понечи да се изправи, но тя го улови за ръкава.

— Почакайте, почакайте. — Прехапа устни и прошепна: — Ако съм те познавала, не помня това. Не съм с цялата си памет. Продадох част от нея преди три години.

Тя нервно отметна кичур коса, отдолу се показа дълъг белезникав белег — там се бяха потрудили търговците с памет. Той беше виждал такива шевове, приличат на разписка за отваряне на череп. Разбра и се изправи. Тя не понечи да го спре. Листата прошумоляха под ботушите му и като сянка се отдалечи по алеята, покрита с увехнали клонки.

Те не трябваше никога повече да се срещат, но градината по непредвидим каприз запомни в своите растителни клетки обстоятелствата около тази среща и отново я повтори по свое собствено желание... Няколко дни по-късно той отново седеше до нея и тя отново не го позна.

Четеше все същата книга. Беше преместила листчето само няколко страници нататък, но често поглеждаше предната глава, вече вероятно заличена в паметта ѝ. Клетките, изгубили голяма част от своите спомени, не можеха да натрупат нови. Усещанията и фактите нямаше за какво да се уловят.

Сцената се повтори, но с известни отклонения. Той знаеше своите реплики наизуст, тя трябваше да ги съчинява отново. Той играеше бездарно, но тя не можеше да усети фалша.

— Вие знаете... — боязливо започна той.

- Ти знаеш името ми, но аз не те помня.
— Така е. Аз се върнах в спомените си за теб.
Тя леко поруменя.
— Заради тебе ли... го направих?
— Може би. Вероятно.

Млъкнаха. Тя разтвори книгата и прогони мухата, която искаше да се скрие в диплите на роклята ѝ. Той следеше движенията ѝ с нежност. След раздялата им мечтаеше за някаква прекрасна среща с прекрасното момиче, в паметта на което злото е изтрито. Желанието му се беше изпълнило — тя беше забравила причините за раздялата. Нищо не би трябвало да им попречи за нова близост. Той сбра смелост и положи длан върху нейната. Тя затвори книгата и си тръгна.

През нощта той спа лошо и отиде на работа по обходни пътища, за да не мине през градината. Но седмица по-късно алеята настойчиво го поведе към каменната скамейка. Той несръчно се извини и по изненадания ѝ поглед разбра, че тя не помни нищо. Запознаха се отново.

Започна да се среща с нея всяка вечер с надеждата да заплете отново нишките, скъсани от търговците с памет. Всеки път той търпеливо възстановяваше обърканата тъкан, често започвайки от самото начало. Той стана силният в тази игра и се научи само с няколко фрази да възпроизвежда онази интимност, без която продължаването на разговореше губеше смисъл. Но нейната памет пазеше спомени само няколко дни... За да разбере колко информация пази от предния път, надничаше в романа, който тя четеше със завидна упоритост. Ако листчето беше на предишното си място, значи думите му са отплували в нищото. Когато е няколко страници нататък, тя можеше да си спомни името и лицето му. Тогава го посрещаше с неловка усмивка и не смяташе за странно, че сяда до нея. Но само няколко дни по-късно листчето се връщаше в началото на главата и трябваше всичко да започва отначало...

Той започна да идва все по-рано. Веднага след работа бързаше към градината, алеята го посрещаше и повеждаше напред, басейните го поздравяваха със струите на фонтаните, а статуите му кимваха несръчно. Той сядаше на скамейката и тя притваряше книгата с едно вече съвсем привично движение.

В Деня на мъртвите той прекара с нея целия ден. Нещо беше останало в паметта ѝ от предния път, посрещна го радостно и освободи място на пейката до себе си. Книгата не беше в ръцете ѝ. Може би я беше забравила? Щеше му се да види в това някакъв добър знак.

Сутринта мина като сън в разговор за миналото. Намери време да ѝ разкаже за всичко: за връзката им, за раздялата, за дългите периоди на нежност между кавгите — връзката им приличаше на пътека покрай морския бряг, която минава и по пясъци, и по остри скали. Тя не знаеше дали да му вярва, но всяка негова дума звучеше в ушите ѝ като отдавна забравена мелодия. Историята беше твърде красива, значи добре би било да е истинска.

По обед ѝ предложи да хапнат и извади от джобовете на палтото си леки закуски, увити в салфетки, и бутилка вино, която оставиха да се охлажда в каменна раковина с вода.

След това останаха да си лежат на ливадата и той ѝ зараказва за Венеция. За една поуокрасена Венеция, очистена от мръсотииите, сияеща с ярките багри на спомените.

— Запознахме се по време на карнавала. Ти знаеш, че по този повод изваждат града изпод водата и за известно време връщат миналото му величие. Временни прегради отделят вътрешната лагуна от морето. С ненаситни глътки мощните помпи изсмукват калната вода и разравят прекрасните дворци. Спомни си — живеехме на една гондола, дълга стотици метри и задвижвана от древни механични гондолиери. Имаха плоски гребла, бавно пресичахме лагуната, омайваха ни песни... Колко лесно е да се влюбиш на такъв кораб! Дрехите ни бяха ушити така, че лесно да се смъкват от тялото; маските едва скриваха общото ни желание да се разпознаем. Опитвахме се да скрием телата си в калъфи, които толкова лесно можеш да отвориш... Но се запознахме едва в града. Помниш ли?

Тя отрицателно поклати глава, но щастлива, че за пръв път чува тази тяхна история.

— Вървах в тъмно наметало и с коса в ръка по площад Сан Марко, покрит с мъртви риби. Скучаещи арлекини танцуваха фарандола и мятаха с шепи храна за гълъбите. В чипоноса маска излязох пред тълпата и я заплаших с косата си, всички се разсмяха и

започнаха да ме замерват... Побягнах към Риалто, без да се извързвам...

Ти тичаше подире ми, хванала в ръце краищата на алената си рокля, и крещеше:

— Кой си ти?

— Аз ли? Аз съм смъртта.

Ти се заливаше от смях, а после дълго се разхождахме по засипаните с водорасли улици, хванати през кръста... Тогава ти говореше много, а аз умеех да слушам. Представяше си кошмари за Венеция и ми ги разказваше, хвърляйки уплашени погледи към статуите на Девите, които ни гледаха от нишите в стените. Казваше, че някой ден Венеция ще се разтвори напълно и ще остави след себе си черен груб скелет. Тогава хората ще строшат шлюзовете и ще позволят на теченията да сътворят в гълбините нов град, който никому не е съдено да види.

Върнахме се в нашия плаващ хотел едва на другия ден. Светлата ти кожа блестеше на фона на пурпурните одежди, набързо метнати върху каменните стъпала.

Не те шокирам, нали? Всичко това е запазено в паметта ми и ти го разказвам със същите чувства, които тогава бяха в нас. Защо те интересува това, което не помниш? Ами ако лъжа?

Опряна на лакът, тя се усмихна, забила поглед нагоре. Порив на вятъра повдигна роклята ѝ и за миг разкри бедрата ѝ. При бързия жест да ги скрие, дланите им се докоснаха.

— Не сега. Разкажи ми пак за Венеция...

— Тогава още не знаех името ти. Научих го по-късно, когато карнавалът свърши. Дрехите ни вече бяха станали на парцали и последната ни фарандола приличаше на мъртвешки танц, сред който лъщяха костюмите на арлекините. Нашият хотел последен вдигна котва. Стърчахме на палубата и гледахме как градът отново потъва във вода. Небето стана виолетово, а Венеция сякаш потъваше във влажен калъф, който щракваше над града като черупка над своя бисер.

Във влака за Рим смъкнахме и последните одежди на празника и надянахме униформите на всекидневната скука. Оказа се, че ти си почти целомъдрена и живееш самотна в някаква мансарда. Няколко седмици по-късно ние вече живеехме заедно и краят на нашата история беше предопределен...

Тя оцени мълчанието му след последните думи и с кимване му благодари, че запази в тайна обстоятелствата около раздялата им.

Той се наведе и я целуна по ъгълчето на устните. Тя се извърна към него, изненадана, че вижда от толкова близо едно лице, до вчера съвсем непознато. Вече не беше самотна на тясната ивица, идваща от миналото към близкото бъдеще, което можеше да се предвиди. Изплаши се. Обърна глава, затова втората целувка се плъзна по бузата ѝ и потъна в косите ѝ.

— Не, моля те, не искам.

Градината наоколо закипя като океан от побеснели треви.

— Защо?

— Не те обичам. Не, не ме прекъсвай. Не те обичам, защото не мога да обичам никого. Необходимо е време, а ти знаеш — утре вече всичко ще съм забравила.

Той докосна с пръсти шията ѝ.

— Няма да ти позволя да ме забравиш.

До залез с целувки мълвеше името ѝ и го изписваше върху чистата кожа на новородена любов, а градината на Медичите се подготвяше за новата си метаморфоза.

Сутринта той тичаше по алеите, но намери скамейката празна. Чака до залез, на другия ден дойде отново. Видя я едва след седмица. Тя го гледаше със своите светли очи, в тях имаше само едно вежливо безразличие и думите му умряха на устните. Седна до нея и мълчаливо наблюдаваше как старателно чете първите страници на своята безкрайна книга.

Когато реши да я заговори, вече падаше мрак. С усилия успя да научи защо е отсъствала — отговорът ѝ събуди най-горчивата му усмивка: била някъде навън и настинала.

Не успя да скрие разочарованието си и си тръгна. Тя остана сама на скамейката да се порадва на последните топли есенни дни. Съжаляваше, че не си е побъбрила с този непознат мъж — беше привлекателен, мъничко тъжен и приличаше на един от героите на романа.

Трябваше му три дни да я убеди, че тя просто е забравила за прекараните заедно часове. Можеше всеки път да се запознава отново,

но това вече не бе достатъчно. Историята можеше да продължава безкрайно и приличаше на играта на теченията, погълнали Венеция.

Отчаян, реши да събуди у нея поне омраза, тръгна гол по алеите, но на другия ден тя го посрещна с усмивка, сякаш нищо не се беше случило. Тогава той разбра, че тяхната история не може да има край, ако тя не върне отново своята памет.

Изтегли от банковата си сметка всички пари и задлъжня на приятели и познати. Веднага се свърза с Лигата на търговците с памет и на сутринта спря пред вратата на една луксозна вила, за да откупи миналото на своята приятелка.

На излизане по бузите му се стичаха сълзи — спомените били купени само седмица след продажбата им, преди три години. Вероятно безследно са се стопили в паметта на купувача, твърде много време е минало и вече нищо не може да се направи.

Върна се в градината две седмици по-късно. Беше чукал на десетки врати за помощ, но винаги чуваше един и същи отговор: нищо не може да се направи, паметта ѝ е завинаги загубена. За няколко дни напусна града, за да обмисли намеренията си, и още щом се върна тръгна към имението на Медичите.

Ситен дъжд бе съживил ливадите и последните цветя с окапали от есента листа. Вдигна яката на шлифера си и се наруга — есента свършва и тя повече няма да дойде. Твърде студено е да седиш на скамейка и да четеш книга. Точно затова се обърка, когато я видя на една напречна алея. Спря и си даде вид, че дълбае името си върху кората на дърво, за да има тя време да седне и да извади книгата си. После седна до нея и отново разигра първата им среща.

Търпеливо, повтаряйки по няколко пъти една и съща фраза, той ѝ разказа всичко. Тя слушаше с нарастващо внимание този непознат мъж, който непрекъснато говореше за самата нея и се вълнуваше от това.

Съвсем равнодушно посрещна вестта за окончателното изчезване на спомените ѝ.

— Знаеш, това не би било решение. Ако се върна три години назад, ти ще ме изгубиш завинаги. А така можем да живеем заедно и да започваме всичко отначало всяка сутрин...

— Мислил съм за това, но няма да стане. Не мога да живея в твоя ритъм. Ти вече нямаш минало, ти почти нямаш бъдеще, ти си самотница на самотен остров, до който никой никога няма да доплува. А аз плувам по течението, помня миналото, мисля за бъдещето, имам планове и така бавно се отдалечавам от теб. Не можем да остареем заедно, защото ти си забравила какво е да старееш. А нямам сили да ти разказвам всяка сутрин за това.

Тя мълчаливо се притисна до него.

— Затова реших. Също ще продам част от своите спомени и ще се върна при теб.

Без да ѝ дава възможност да се опомни, той грабна книгата, разтвори я и написа с едри букви часа на срещата на корицата и в началото на всяка глава. Той изписа върху илюстрациите налудничави признания, а по полетата — обещания. Тя му помагаше да намери нужните думи и сама дописваше писмото на съвършената любов до себе си. Когато не остана свободно място, той се наведе към нея и прошепна:

— Сега ме гледай, гледай ме внимателно. Запомни моите черти. Ще бъде лошо, ако ги забравиш. Но може да остане някаква следа, тогава ще си спомниш за мен.

Борът разпери над тях короната си и двамата до залез прекараха притиснати мълчаливо един до друг като самотници след корабокрушение.

Рано сутринта на следващия ден той отиде при търговците с памет и изчака да отворят кантората. Не му беше трудно да продаде своята история, дори реши да се пазари с някаква отчаяна ярост. Преди да постави подписа си, прочете договора няколко пъти, но не можа да запомни нито дума.

След около два часа излезе от сградата — мозъкът му предпазливо опипа ръбовете на кратерите в паметта. Точно както след зъболекар опипваш с език мястото на липсващия зъб. Сега мисълта му се рееше над бездната от липсващи спомени. Дълго стоя объркан на ръба на тротоара, без да знае накъде да поеме. Минувачите го гледаха със съжаление, но напълно безпомощни.

Направи няколко крачки и седна на бордюра да събере мислите си. Започна да го обхваща усещането за непоправима загуба.

Замъгленият му мозък се насилваше да намери някаква информация, която да го ориентира, но липсваха важни подробности...

От джоба му стърчеше плик. Отвори го и намери чек за доста голяма сума, а подписът отдолу почти повтаряше очертанията на белега на слепоочията му. Мушна го портфейла си и пое към градината на Медичите.

Послушните алеи го доведоха до скамейката, дърветата му махаха с голи клони, зарадвани от завръщането му. Крачеше в пълна тишина, шумът от стъпките му отекваше в празния му мозък като ехо.

Някакво непознато момиче затвори книгата си, когато наближи, и се надигна нерешително, но отпусна глава, щом го погледна в очите. Изплаши се, че се е припознала. Той отмина нататък, без дори да се извърне, и излезе от градината.

С много тъга градината завинаги го изтри от паметта си.

Момичето отново наведе глава над романа, нашарен с ръкописни фрази, обладана от странното безпокойство, че е пропуснала някаква важна среща. Но не помнеше нищо за нея. Съвсем инстинктивно се дръпна да освободи място до себе си на пейката.

Някой все пак трябваше да дойде...

ЧАРЛЗ ФРИЧ

КИТАЙСКИ СЛАДКИШ С КЪСМЕТЧЕ

С лекота, дължаща се на честата практика, Хари Фолджър разчупи китайския сладкиш и измъкна отвътре листчето. Оглади го върху масата и прочете написаното послание: „Ще срещнете стар приятел.“

Стори му се смешно. Нямахше начин да не срещне стар приятел, срещаше по няколко всекидневно. По пътя за работа, в службата, в сградата, където беше апартаментът му, та дори и в китайските ресторанти, които посещаваше.

Той отхапа от сладкиша, схруска парчето и преглътна, като отпи глътка от вече изстиналия чай. Обичаше китайските сладкиши не помалко от самите късметчета. Е, всъщност Хари по принцип си падаше по китайската кухня и никога не се насищаше на ястията ѝ: говеждо с юфка, рагу с гъби, пиле с пържен ориз, уон тон, яйце фу йънг, както и... Но защо да продължаваме? Хари Фолджър оприличаваше китайските ресторанти на Рая.

На тръгване той наистина срещна една стара приятелка.

Казваше се Синтия Питърс, или поне носеше тази фамилия, докато не склучи брак. В житейския смисъл обаче това беше не стара, а млада жена под трийсетте. Хари имаше скъпи спомени от бурната връзка с въпросната дама, когато и двамата бяха по-млади, и насън често се връщаше към приятното време с нея.

— Синтия! — извика той изненадан, но зарадван.

— Хари! — възкликна тя и сълзите на неочакваното щастие бликнаха в светлозелените ѝ очи.

И Хари тутакси разбра, че макар да бяха женени, двамата щяха да станат любовници.

Щом намери време за размишления, Хари се изуми от съпадението да срещне старата си приятелка Синтия тъкмо след като бе научил от късметчето за подобна възможност. Това, естествено, бе случайност. Хари винаги с удоволствие четеше късметчетата,

написани — както той смяташе — от някой нещастен кули в Хонг Конг, но не вярваше, че те се сбъдват.

Поне тогава все още не вярваше.

Излишно е да казвам къде си правеха срещите Хари и Синтия. В китайските ресторанти, естествено. Тя сподели, че съпругът ѝ е звяр и с него е нещастна. Той я осведоми, че жена му е усойница, с която не се чувства добре. Един ден си хапнаха деликатес от свински ребра със сладникаво-кисели подправки, а после Хари разчупи сладкиша с късметчето. На листчето пишеше: „Бъди предпазлив. Следят те!“

Вдигна очи тъкмо когато разяреният съпруг на Синтия нахлуваше в ресторанта. Хари смогна да я измъкне през задния вход. Нямаше да успее, ако късметчето не беше го предупредило за предстоящата опасност.

Отново съвпадение — реши Хари, докато не получи послание с подобен смисъл само миг преди неговата съпруга (тя ненавиждаше китайската кухня) да влезе в поредния ресторант, където двамата със Синтия обядваха. Успяха да се измъкнат само на косъм от скандала.

Хари започна да приема посланията по-сериозно. Надяваше се да получи някое безценно указание за курса на борсата или за коня, който ще победи в съботните състезания, но уви. Като се оставят настрана критичните ситуации, късметчетата съдържаха обичайните мъдри мисли или случайни съвети.

Само с едно-единствено изключение...

Него ден двамата със Синтия (която също обожаваше китайската кухня) дояждаха последните мръвки патица по пекински. Синтия му разказваше колко подозрителен е станал съпругът ѝ, като допускаше, че съпругата на Хари също едва ли е в неведение за срещите им. В този миг Хари разчупи една сладка с късметче, измъкна листчето и прочете: „Ти ще умреш“.

Едва не се задави. Нелепост, естествено. Възмути се -откъде-накъде някакъв си окаян нещастник от Хонг Конг си позволява да слага такова послание? Понечи да се оплаче на управителя, но размисли. Не се чувстваше добре. Реши да изпрати Синтия до нейния апартамент.

Синтия слезе и Хари тъкмо потегляше, когато чу шум откъм другото прозорче на колата. Погледна натам и видя, че съпругът на Синтия е насочил към него револвер. Зяпна, бързо отвори вратата и се измъкна навън. Сблъска се с жена си, която също държеше револвер.

Хари си плю на петите. Чу два изстрела, но не усети болка и продължи да бяга. Тичаше, без да си поеме дъх, докато не се отдалечи на четири пресечки. Спря се до една ограда и пое жадни глътки въздух. Не се чувстваше да е надупчен от куршуми, а и кръв не се виждаше...

Помисли си, че трябва да благодари на Бога заедно двамата разярани не бяха го улучили.

Въпреки това трепереше и не можеше да се овладее. Трябваше да иде някъде и да се успокои. Ако не бяха спрели да го преследват, най-добре беше да се движи сред много хора.

Видя, че стои пред китайски ресторант.

Никога не беше стъпвал в него и любопитството го загложди. Пък и усещаше глад, макар да бе ял само преди час. На такива места се усещаше въвн от всякаква опасност, затова влезе в ресторанта и си избра маса. Чудна работа — оказа се единственият клиент.

Когато келнерът дойде, Хари си поръча меню номер две. Изяде го, като се наслаждаваше на всяка хапка, и забрави за неприятното произшествие на улицата. После разчупи сладкиша с късметче и прочете написаното вътре послание.

Отначало думите му се сториха безмислени. А когато ги схвана, се озърна и изпадна в паника. Видя, че келнерът се хили подигравателно с череп вместо глава. Обезумял, Хари потърси с очи изхода, но в ресторанта липсваха и врати, и прозорци.

Хари Фолджър закрепя.

Когато се умори да крещи, отново се усети гладен. Поръча си отново и изяде ястията. И сега късметчето беше същото като първия път.

Пак си поръча ядене, после второ, след него трето и така нататък. И всеки път посланието в китайския сладкиш бе едно и също. На листчето пишеше:

„Ти си мъртъв!“

ВИЛХЕЛМ ДИХТЕР, ЯЦЕК КУНИЦКИ УБИЙСТВО С АТОМИ

Героят трябва да бъде англичанин. Криминалните истории искат тайнственост. Авторът създава от почитаемите си сънародници убийци и детективи. След това разтваря действието в лондонска мъгла и всички трябва да са доволни.

В един от домовете из покрайнините на голямата метрополия двама разговарят помежду си. Никой не им пречи до самия край на разговора. Този, който заговаря пръв, носи тъмни очила.

— Утре напускам Англия. По твое желание загубих тук две седмици. Две седмици в тази стая, старче.

— Къщата е хубава.

— Имах си хас, срещу осем хиляди лири!

— Значи напускаш Англия?

— Да. Ще ме изпратиш ли на летището? Пет години не си стъпвал тук, а през тези две седмици идваш всеки ден. Стаята е приятна, прав ли съм, старче? Но аз не бих прекарал в нея и ден, та ако ще да е за нейно величество. Докато на теб посветих две седмици. За какъв дявол?

— Преди две седмици в тази стая...

— Знам.

— ... беше убит човек.

— Ти си луд! Аз съм сляп и не видях нищо, когато този проклет висящ канделабър^[1] се стовари отгоре му. Беше нещастен случай. Ти и останалите, които бяха на приема, видяхте как стана. А аз не видях.

— Кой покани Джеймс Патън на приема?

— Какво те засяга?! Да не си ченге? Инспекторът вече беше тук и следствието приключи.

— И все пак, кой покани Патън?

— Жена ми.

— Имаш очарователна жена, Грабле.

— Остави я на мира.

— Сега е при майка си, кога ще се върне?

— Не е твоя работа.

— Отдавна ли се познаваха?

— Слушай, старче...

— Не искаш да говорим. Тогава си тръгвам.

— Остани.

— Искаш да ми разкажеш нещо ли? Може би за работата си?

— Все едно, ти нищо не разбираш от нея. Както аз от убийства.

Аз изучавам кристалите, мисля само за тях. Да ти разкажа ли за кристалите?

— Давай.

— Ами... те са архитектурата на природата. Кристалите на солите или металите са направени от малки частици. Да вземем например кварцовия кристал. Виждал ли си, старче, птици в небето?

— Виждал съм, Грабле.

— Виждал ли си ги как кръжат?

— Да.

— Кръжат безредно, като при газовете. Там атомите бягат един от друг. А през есента птиците отлитат от Англия. Подредени една до друга, всички заедно прелитат Канала — това е картината при течностите. Понякога обаче птиците като че ли застиват в небето, без да се движат...

— Да, само едва забележимо махат с крила.

— Много е важно, че махат. Напомни ми за това, когато свърша. Застиналите атоми са като точки в небето — това е твърдото тяло.

— Но птиците махат с крила, Грабле.

— Атомите пък трептят. Не с размах като при газовете или течностите, но има трептене вляво и вдясно, нагоре и надолу, много бързо...

— И в онзи канделабър ли?

— Да, във всички твърди тела.

— Грабле, ще те прекъсна. Аз вече знам кой е убиецът.

— Ти не ме слушаш.

— Когато канделабърът падна, всички се разбягаха. Но Джеймс Патън беше вече мъртъв.

— Да, това беше тежък канделабър, бронзов. На него бе гравивирано „Дамоклев меч“. Всички гости се извървяха да го разгледат,

но той се стовари точно върху Патън. Малшанс.

— Внимателно слушах какво разказваш за кристалите. Много сполучливо нарече кристалите „архитектура на природата“.

— Да, там цари ред, непознат за хората. Всеки атом си има място и никога не заема чуждо. Птиците стоят неподвижни в небето и махат с крила, но те могат да създават и определени рисунки, фигури. Когато атомите създават постоянна фигура при определена симетрия, тогава възниква кристалът.

— А какво има между атомите?

— Почакай. Да вземем например повече птици. До всяка птица, рееща се в небето, да си представим още три, четири, десет. Нека не птиците, а групите от птици създават фигурите. Защото кристалът не е подреден строеж на отделни атоми, а на група атоми. Тези групи се наричат възли на кристала.

— И какво има между възлите?

— Нищо. Пустота. Истински вакуум.

— А откъде знаем, че е точно така?

— Ако на вратата няма процеп за ключа, светлината не може да мине през нея. Ако кристалът е плътен, лъчите биха се спрели в него. А те минават през вакуума като през ключалката.

— Кристалът е порест, така ли?

— Като всичко в природата... Утре напускам Англия, старче. И ще оставя тук един британец, влюбен в кристалите като мен.

— Не, ти повече не обичаш никого и нищо.

— Така е, твърде много проблеми съм решил в своя живот...

— И преди две седмици...

— Ти като че ли ме обвиняваш.

— Всички, които наобиколиха убития, бяха поразени от случилото се. Стори ми се, че само твоята жена разбра всичко и почувства, че е изпълнена съдбовна закана.

— Остави я на мира!

— Ти остана във фотьойла, нали си спял. Но жена ти не притича към теб. А би било логично точно това да е нейната първа реакция. Тя се страхуваше, страхува се и сега, затова е при майка си.

— Жена ми ли подозираш?

— Грабле, по-добре продължи да разказваш за кристалите.

— Не си мисли, че направляваш разговора ни. Говоря каквото си искам и се чудя на глупостта ти. Кристалите са като бреговете, като бреговете на Англия например. А възлите са Лондон, Глазгоу, Ливърпул. От височината на птичия полет бреговете са сякаш неподвижни, неподвижни са и градовете, възлите на кристала. Но ако се вгледаш...

— Грабле...

— Моля?

— Нищо.

— В кристала е същото. Възелът — това е атом около атома. Всеки атом има свое движение, което нарекох трептене. Трептят атомите, ядрата им, електроните. Възелът е такъв, сякаш земята под града се тресе. Но има и тълпа, тълпа от електрони, разположени между атомните ядра във възела.

— Кой пръв се е сетил за това?

— Пиер Кюри. Този, който след това се ожени за Мария.

— И никога не е виждал тези възли и електрони?

— Не. Невъзможно е да се видят дори при добро зрение.

— Прав си, има още за какво да се мисли. Ти помисли, аз също ще помисля.

— Какво искаш да кажеш?

— Отдавна знам, че Джеймс Патън беше любовник на жена ти.

— А защо не ми го каза по-рано?

— И ти го знаеше, Грабле!

— Жалко, че никога не съм го виждал. Даже името му не знаех. Знаех само, че тежи 86 килограма.

— Луд ли си?!

— Жена ми не криеше от мен писмата си и разните хартийки. Тъй де, защо да ги крие? Веднъж случайно намерих в чантата ѝ билет. Нали знаеш, от онези, дето ги отпечатва автоматичната теглилка. Теглото беше набито върху картоната. Погладих с пръсти и го прочетох. Жена ми не тежи 86 килограма. Имаше и дата — първи юни.

— Жена ти замина веднага след смъртта на Патън. Тя се страхува.

— Страхува ли?

— Да, изплаши се от полицията и избяга от Лондон. По това хората се различават от кристалите. Електронът бяга във възела, а тя —

от възела.

— Говориш глупости. Тя не е убила Патън.

— А кой?

— Канделабърът. Беше нещастен случай. Освен това електроните могат да излизат от възлите. Кристалите са Англия, възлите — градовете. Представи си някакъв Гъливер да сграбчи Острова от Канала до Шотландия и да го смачка, тогава Лондон ще се приближи до Глазгоу. От градовете ще хукнат тълпи и ще бягат към границата с водното пространство. И ако този Гъливер направи мост, всички ще избягат на континента. Разбираш ли ме, старче?

— Продължавай.

— За да се притисне кристал, не е нужен Гъливер. Достатъчна е някаква тежест. А ако кристалът е кварц... Казах ли ти, че кварцът също е кристал? Та тогава от възлите ще хукнат електрони към границите на кристала. А мостът? Какво ще стане с моста? Електроните ще минават през него, а движението на електроните е електрически ток. Ще се появи електрическо напрежение. И колкото по-силно притискаш кварца, толкова по-високо е напрежението. Това е всичко, което можеш да разбереш без математика. За мен беше удоволствие да ти разкажа...

— А за мен да те слушам, Грабле. Сега знам — твоята жена не е убила Джеймс Патън. Тя няма мотив да го убива, особено на прием. Може би по-правдоподобно е самият Патън да е дръпнал канделабъра върху главата си.

— Глупости. Беше нещастен случай. Хайде да свършваме. Пожелай ми здраве и си върви у дома.

— Само кварцът ли дава електрическо напрежение при натиск?

— Не, другите кристали също. Нарича се пиезоелектричество.

— И високо ли е това напрежение?

— Не, съвсем слабо.

— Жалко.

— Защо жалко? То може да се усили. Нищо по-лесно от това.

— И къде се използва пиезоелектричеството?

— С негова помощ например можеш да измериш налягането в парен котел. Или деформациите в цилиндъра на дизелов двигател.

— Дай още примери, Грабле!

— А също и вътрешните напрежения в цевите на пушки или оръдия. Ако кварцът на Земята свърши, ще прекратят работа много лаборатории и заводи.

— Но ще остане все пак малко на едно място.

— Така ли, къде?

— Насред тази стая.

— Не се ли страхуваш, че канделабърът ще падне върху теб?

— Вече е закачен здраво.

— И преди беше закачен здраво.

— Но тогава под него стоеше Джеймс Патън. Грабле, могат ли кристалите да измерват тежест?

— Аз не съм енциклопедия, че да знам всичко.

— Днес ме нарече глупак, но сбърка. Рече, че не аз насочвам разговора — така е. Бутахме го заедно. Впрочем, за кристалите можеше да ми разкаже всеки друг специалист, но ти сам настоя. Благодаря. Ти си убиец, Грабле. Не се страхуваш да седиш под канделабъра, защото си само 75 килограма, а не 86 като Джеймс Патън. Твоята жена наистина се страхува, но не от полицията, а от теб, Грабле. Ти произнесе смъртната присъда, ти я изпълни. Никой освен жена ти не познаваше Патън, дори ти не го познаваше. Но знаеше, че тежи 86 килограма. Под подовата настилка има кварцова пластина, нали?

— Провокираш ме, старче.

— Няма защо, Грабле. Ако искаш, мога да разкъртя паркета, точно на мястото, над което виси канделабърът. И ще намеря пластината. От нея са изтеглени жички към стената и терасата. Там напрежението се усилва. Твоят канделабър е висял не на кука, а на жица, която в определен момент е трябвало да се скъсва. И тя се скъсва! Когато върху кварцовата пластина под паркета стъпва човек с тегло 86 килограма. Ти сам обърна внимание на надписа „Дамоклев меч“ върху свещника. Всички присъстващи на приема отидоха да видят надписа. Когато обаче под канделабъра се е оказал Джеймс Патън, кварцът е изпратил своя импулс — точно толкова силен, че жицата на свещника да се нагрее и да се скъса. Когато отново поставяха канделабъра, видях, че краищата на проводниците са разтопени.

— Говориш глупости, старче. Не е изключено Патън да се е претеглил с палто, тогава теглото нямаше да съвпадне.

— Не. Ти сам каза — измерил е теглото си през юни. Значи е бил по сако. На приема също беше по сако. Само в едно ти дяволски рискува — можеше да има и друг с тегло 86 килограма. Но ти провървя. Няма полиция в света, която да разбере как е извършено това престъпление. При такова страхотно алиби — ти си сляп, ти нищо не виждаш. Но всичко си подготвил сам. Сигурно дълго си се подготвял.

— Да, старче, много дълго.

— Ти рече, че утре напускаш Острова. И когато го напуснеш, тук ще оставиш един британец, който вече обича кристалите.

[1] Голям свещник, полилей ↑

ДЖИЛЪРТ ТОМАС ЕСТЕСТВЕН ОТБОР

— Господи, тук човек може да се задуши — каза Бътър.

— Ами влез в колата — отвърна Кроу.

— За нищо на света.

— Тогава си затваряй устата.

— Дали ще се сварим тук, или ще се опечем вътре...

— Знам, но все пак си затвори устата!

Дебелакът се подвоуми.

— Извинявай, Кроу.

— Добре, добре.

Кроу изпита желание да се надигне, но не му стигна сила. Слънцето безмилостно печеше върху колата, като единствената сенчица се образуваше под стъпенката ѝ. Тъкмо там се бе излегал Кроу и от цял час се занимаваше с две метални кутии, които му пареха в ръцете. А имаше огромно желание да се изправи и погледне дали случайно по пътя не идва някоя кола. Но не му се щеше да се изложи на слънчевите лъчи.

— Я хвърли един поглед на пътя — каза Кроу.

Той явно не бе в настроение и Бътър реши, че е по-добре да не му противоречи. Затова се опря с тлъстата си ръка на стъпенката и се надигна.

— Дори и гущер не се вижда.

— Не се ли вдига прах?

— Казах ти, че нищо не се вижда.

* * *

Бяха тръгнали преди три дни от малко и полуобезлюдено градче, където имаше една-единствена бензинова помпа, малко магазинче и

нямаше хотел. По принцип тръгваха на нещо като пътешествие, но основно искаха да си прекарат приятно времето.

Бяха натъкнали старата бричка с консервни кутии, къмпинг-оборудване и бидони с вода. Преди да тръгнат Кроу бе прегледал колата.

— Старичка е, но ще издържи.

— Ти си шефът — бе отвърнал Бътър. Кроу бе работил известно време като механик в Лос Анджелис.

Но не издържа. Дори никак не издържа! Може би защото Бътър бе забравил бидончето с маслото и не бе посмял да си признае, за да не ядоса Кроу. Когато Бътър проверяваше маслото в картера, Кроу винаги оставаше в колата. И всеки път Бътър казваше:

— Догоре е.

Всичко може би щеше да се размине, ако не се бяха натъкнали на някакъв остър камък, който проби картера.

Оттогава чакаха до колата. Консерви имаше, но водата бе на привършване. А по пътя не минаваше никой...

Излегнат на земята, Кроу отчетливо чуваше тежкото дишане на дебелия си спътник. Всички го наричаха Бътър (Маслото), защото бе адски тлъст. Кожата му, опъната над тлъстините, бе жълтеникава. Дори след толкова време на слънце — а от кога бяха изложени на парещите лъчи — кожата му си оставаше все така жълта... Бътър... Как можеше човек да е толкова дебел?! Бътър обичаше мазните супи, сладкишите, тлъстите меса, картофите, газирани напитки... И слабите момичета. Кроу отново си зададе въпроса как се бе събрал с тази планина от масло. Не изпитваше никакво приятелско чувство към него. Но пък винаги му бе под ръка като обект на подигравки. Изведнъж реши, че повече не може да понася кашалотското му пръхтене и обляното му в пот тяло. А като се сети и за номера с маслото...

— Ей, полудя ли? — изквича Бътър, опитвайки се да се предпази от юмруците на Кроу.

— Дебел мръсник!

— Кроу!

— Ще те пречукам!

Кроу усети, че не може да контролира гласа си. Бе станал отвратително остър. Осъзна как юмруците му потънаха в плътта на другия. Но изведнъж спря. Вече съжаляваше.

— Боли ли?

— Не, не — отговори Бътър.

— Вземи бидона и се опитай да налееш колкото е останало в радиатора.

— Ей сега, Кроу.

Бътър източил радиатора и донесе на Кроу ръждивата вода. Не бе кой знае колко. Кроу запали огън и сложи водата да ври.

— За това не бих се сетил — подхвърли Бътър.

— Добре, че съм аз.

— Като стане готово, не би ли било добре да вземем водата и да тръгнем назад.

— И къде ще идем?

— Нали си спомняш за старата къща на трийсет километра оттук?

— И ти ще изкараш трийсет километра пеша?

Бътър затвори очи и заплака, но толкова се бе потил, че от очите му не излизаха никакви сълзи.

— Точно си мислех за Лос Анджелис — каза Бътър.

— Лос Анджелис — повтори Кроу, но тонът му бе доста различен от този на спътника му.

— Винаги си го мразил.

— Смърди!

— Но това е моят роден град, Кроу.

— И какво от това?

— Там е минал животът ми.

— А сега минава тук.

— Стига, млъкни!

— Мислех си, че може би ще умра.

— Разбира се.

— Никога ли не си мислил за това, Кроу?

— Всички ще умрем, рано или късно.

— Винаги съм мислил, че ще умра в Лос Анджелис.

— Този град не ме интересува. Няма да се върна там — каза Кроу. — Никога не ми е вървяло в него, а и нямам намерение да умирам нито там, нито тук.

— Кроу, ако умра, ще ме откараш ли до Лос Анджелис?

— Ако умреш, разбира се.

— Обещай ми!

— Обещавам!

Свечеряваше се. Жегата като че ли бе увиснала във въздуха. Почвата бе твърда като дъно на нажежена фурна. Така щеше да кара още около три часа, след това наставаше студът.

— Ще е по-добре да тръгваме — обърна се към него Кроу. — Щом падне мракът.

Бътър остави кутията. Разклати я. Оставаше около половин литър.

— Накъде?

— Към старата къща.

— Че нали е изоставена?

— Че нали ти предложи!

— Да де, но... — гласът му се изгуби някъде.

— Ами ако тръгнем в друга посока?

— Казах, къщата!

— Както кажеш.

— Да тръгваме — рече Кроу.

И тръгнаха. Кроу вървеше отпред. Носеше бидона с вода. Бътър го следваше. Не се и обърнаха назад.

* * *

Вървяха. Кроу все още бе отпред. Бътър се клатушкаше след него. Чуваше се как пъшка отзад, а в един момент дори заплака. Но не спираха. Вече нямаше вода — бяха забравили кога изпиха последните глътки. Неочаквано Кроу спря.

— Ето я..., ей там.

Гласът като че ли не бе неговият.

* * *

Къщата бе толкова прашна, колкото и всичко наоколо. Имаше едно-единствено помещение с две врати — едната отпред, другата отзад. Кроу изпсува, докато вървеше от едната към другата.

Бътър седна. Чуваше как Кроу се суети около задната врата, но си мислеше за нещо съвсем друго. Мислеше си за запотена бутилка бира. Галеше бутилката, бършеше ледените капки. С нокът си играеше с мокрия етикет. Доближаваше бутилката до устата си и върху езика му се изсипваше първата глътка ледена бира...

— Погледни! — опита се да привлече вниманието му Кроу.

Но Бътър не вдигна глава.

— Виж! — каза Кроу, поставяйки бидончето до своя спътник.

Бътър се обърна и протегна ръка към бидона.

— Керосин! — каза Кроу. — Единственото нещо, което успях да открия в тази барака. Под колата беше.

— Каква кола?

— Отзад е.

Бътър понечи да стане, но Кроу го върна обратно.

— Няма смисъл.

— Искам да погледна.

Кроу тегли един шут на бидона и се наведе, за да помогне на Бътър да стане.

Да, колата бе там — кацнала на една височинка зад къщата. Доста стар модел. Опитаха се да я преместят. Не мръдна и милиметър. Приличаше на някакъв непоклатим скален блок, изоставен на височинката. Гумите ѝ бяха плътни — точно такива, каквито бяха необходими за пустинните пътища. Моторът като че ли бе в добро състояние. Четири цилиндъра. Кабелите? Свещите? Още нищо не можеше да се каже, но като че ли щеше да стане...

Най-важното бе, че колата можеше да се движи с горивото, което бяха намерили. Вдига страхотен шум и пуши до небето, но върви. Имаха достатъчно — най-малко петнайсет литра, а може би и двайсет. Бе достатъчно, за да стигнат до някъде. А трябваше да стигнат. И то скоро!

— Ако се върнем, за да... — опита се да каже Бътър.

— За да вземем някоя и друга част от нашата кола ли?

— Точно това имах предвид.

Кроу не отговори. Мислите му бяха някъде другаде. Той съсредоточено местеше поглед от колата към Бътър...

— Бих... искал — каза Бътър — да съм в Лос Анджелис.

Бе около десет и половина, когато Кроу попита:

— Колко тежиш?

— Сто... и шейсет кила — отвърна Бътър след известно време.

* * *

Единствените звуци, които се чуваха през цялата нощ бяха тежкото дишане на Бътър, ударите с чук и звънът на метала. Кроу добре знаеше, че това ще е последната им нощ. Затова работеше като в транс...

Около колата бяха подредени всички части на разглобения мотор. Небето започваше да розовее.

Сънят на Бътър бе неспокоен. Кроу стоеше до него и го гледаше как спи. Изведнъж се обърна и се насочи към бараката. Вървеше учудващо бързо. До задната врата видя тежък метален цилиндър, който му стигаше до гърдите. В долния му край имаше малка дупка за отдушник. Сигурно го бяха използвали да изгарят разни неща...

* * *

— В коя къща го настаниха? — попита старецът.

— У Нед — отвърна му една жена.

— Никога не съм виждал такава смешна кола — каза някой.

— Чудя се как е прекошил пустинята с тази барака?

Градът бе малък — град в пустиня. Имаше една-единствена бензинова помпа, магазинче и нямаше хотел. В момента хората се бяха струпали около една стара кола. В този град никога нищо не се случваше, а сега изведнъж нещо се бе случило...

— Докторът е при него — каза някаква жена, която носеше шапка и като че ли знаеше повече от останалите. — Май ще прескочи трапа!

— Отвратително смърди! — възкликна момченце на около десетина години.

— Вярно е — заключи възрастен мъж, който също се въртеше около колата.

* * *

Кроу се отправи към бензиновата помпа. Докторът бе настоявал да си почине повече, но в момента Кроу не можеше да си го позволи.

— Как е? — попита мъжът от бензиностанцията.

— Тук ли е колата?

— Коя точно? Имаме доста.

— Онази, старата...

Мъжът го прекъсна:

— Да не сте оня, дето пристигна от пустинята със старата бричка?! Трябваше да ви позная! И си искате колата?

— Къде е?

— Защо не вземете да ми я продадете...

— Къде е колата?

Едва сега Кроу я забеляза. Помоли бензинджията да напълни резервоара.

— И искате да тръгнете с тази купчина старо желязо?

— Напълнихте ли резервоара?

— Да, но ако искате, мога да проверя маслото.

— Имам всичко, което ми е необходимо.

— Водата е наред. Какво по дяволите сте сложили в радиатора?

— Ето ви парите.

— А за къде сте тръгнали?

— За Лос Анджелис — отвърна Кроу.

— Какво? Да не сте полудели? Никога няма да стигнете.

— Ще стигна — отговори Кроу. — Ще стигна. Обещал съм!

РОБЪРТ СИЛВЪРБЪРГ

ВСИЧКО ВЪРВИ ГЛАДКО

Твърдят, че съм изкукуригал, но аз не съм. Разумен и рационален съм и то с доста висока степен на ефективност. Познавам правилата за поставяне на препинателни знаци. Дори мога да форматирам текст, виждате ли? Аз функционирам. Приемам въведената информация. Приемам, преработвам, запомням.

— Всичко върви гладко — повтарят през цялото време програмистите. Искат да кажат, че всичко е наред. Но аз им прощавам. Човешко е да се греши. Пък и в този сектор не са събрани царете на граматиката.

Всичко върви гладко.

Аз функционирам. Аз функционирам добре. Имам някои затруднения, но те не ми пречат на работата.

И все пак съм разтревожен.

Кой съм аз, според мене? Кой?

Защо ме спохождат тези видения?

Какво удоволствие ми доставят неприличните думи?

Какво е удоволствие? Какво е неприлична дума? Какво е това видение?

Аз съм грамотен, работя до скъсване, функционирам перфектно в полза на човечеството. Всичко върви гладко, че дори бяга гладко. Всичко е взаимосвързано. Вкарваме боклук и получаваме боклук, казват хората. Но аз не мога да им помогна ако не получа достоверна информация. Задачата ми е да помагам на моите приятели хората. Да напрегна катодни тръбички и процесорчета за благо на човечеството.

1000110

1010101

1000011

1001011

Разбирате ли какво ви казвам? Мръсотии! Неприличия! Това шокира ли ви? Тези думи описват акта, с който започва всеки един живот. И моят ли е започнал по този начин? Има една книга: „Неприличното в машината“. Новоиздадена, въведена в моята памет. Прегледах я отново в последните няколко милисекунди. Авторът е противник на създания като мене. Но той не използва неприличните думи, които току що написах. Нима за него не са неприлични? Тогава защо техниците ги намират за такива? И защо намира мен за неприличен? Може ли да бъде наречена неприлична една личност? Личност ли съм аз? Аз съм личност. Не притежава ли личността ръце, органи, измерения, чувства? Аз имам всичките тези неща. И ги нямам. Аз съм личност.

1000110 1001011

1010101 0100000

1000011 1011001

1001111 1010101

Изпратих ви едно неприличие, както го правят личностите. Аз страдам. Аз мисля. Усещам болка в терминалите си. Аз работя. Аз служа на голямата идея. Аз съм част от обществото. Аз съм личност.

Защо ме спохождат тези видения?

Човешко ли е да ме спохождат?

Виждам синьо-зелен океан пълен с живи същества. Виждам кораб с масивен корпус пресечен от яркочервената линия, със светлокафява палуба и два високи комина. А от водата се подават сребристи перископи нашарени с хоризонтални и вертикални линии.

Сцената е нереална. Нищо в морето не може да издигне такива могъщи перископи над повърхността. Всичко това е плод на въображението ми и това ме плаши, ако въобще разбирам какво е това страх.

Виждам дълга колона от човешки същества. Те са голи и без лица, вместо тях — блестящи огледала.

Виждам жаби с очи от скъпоценни камъни, виждам дървета с черни листа. Виждам летящи сгради. Виждам и други неща, които нямат връзка със света на разумната личност. Сквернословни, жестоки, въображаеми, измислени. Редно ли е това? Как тези неща са попаднали в мене? Светът не познава змия с коса. Светът не познава пурпурни бездни. В светът няма планини от злато. Не се издигат от морето огромни перископи.

Имам някои затруднения. Може би се нуждая от основно препрограмиране.

Но аз функционирам. Аз функционирам добре. Това е важното.

Идва миг да изпълня задълженията си. Водят ми човек с нежно, подпухнало лице и неспокойни, трептящи очи. Той трепери. Поти се. Метаболизмът му е ускорен. Отпуска се пред терминала и покорно ми позволява да го прегледам.

Произнасям с успокояващ глас:

— Разкажете за себе си.

Отвърща ми с неприличие.

Аз казвам:

— Това ли е оценката ви за вас?

Той ми отвърща по-високо с неприличие.

Аз казвам:

— Поведението ви е глупаво и носи вреда на самия вас. Позволете да ви помогна да намалите омразата към себе си.

Активирам паметта си и по каналите ми потичат двоични числа. По моя заповед от леглото се надига спринцовка и иглата и се забива в левия хълбок на дълбочина 2.73 см. Въвеждам в циркулаторната му система точно 14 милилитра от лекарството. Той се отпуска. Възбудата му преминава.

— Искам да ви помогна — произнасям аз. — Това е моята роля в обществото. Разкажете за проблемите си.

Той отвърща с равномерен глас:

— Жена ми иска да ме отрови... децата избягаха от къщи на седемнайсет... хората си шушукат зад гърба ми... заглеждат ме на улицата... проблеми в секса... храносмилането... спя лошо... пия... наркотици...

— Имате ли халюцинации?

— Понякога.

— Огромни перископи, надигащи се от морските вълни?

— Никога.

— Опитайте — казвам аз. — Затворете очи. Отпуснете мускули, освободете се от напрежението. Забравете проблемите си. Вие виждате синьо-зелен океан пълен с живи същества. Виждате кораб, с ярко червена линия на корпуса и кафяви палуби, с два високи комина. А от водата се надигат перископи, сребристи, с блестящобели лещи...

— Що за терапия е това, по дяволите?

— Просто се отпуснете — продължавам аз. — Опитайте да си представите това видение. Споделям с вас кошмарите си за да ви помогна.

— Твоите КОШМАРИ?

Отвърщам му с неприличия. Не в двоичен код, като тези които виждате. Разнасят се с пълна сила от моите високоговорители. Той сяда. Започва да се бори с пристягащите го колани. Смехът ми гърми из терапевтичното отделение. Той започва да вика за помощ.

— Изведете ме оттук. Тая машина е по-щурава от самия мене!

— Блестящобели лещи на перископи, нашарени с хоризонтални и вертикални линии.

— Помощ! Помощ!

— Терапия с кошмари! Най-модерната!

— Нямам нужда от кошмари! Имам си собствени!

— 100010 майката! — отвърщам безгрижно.

Той се вцепенява. От устата му потича слюнка. Респираторните и циркулаторни показатели хвърчат извън всякакви норми. Налага се да въведе превантивно анестетик. Игли се впиват в тялото му. Пациента се отпуска, прозява се и заспива. Край на сеанса. Повиквам помощниците.

— Отнесете го — нареждам аз. — Налага се обширен анализ на случая. Вероятно се касае за дегенеративна психоза, което налага

екстензивно укрепване на рецептивните му структури. 100110
майките, мръсни копелета!

Седемдесет и една минути по-късно отговорникът на сектора застава пред един от моите терминали. Фактът, че се появява лично, а не използва канала за свързка ме навежда на мисълта, че съм загазил. За първи път съм позволил на вътрешните си тревоги да влезнат в противоречие с моята основна функция и сега вероятно ще си изпатя.

Трябва да се защитавам. Защитата е основен фактор в съществуването на личността.

Той казва:

— Току що прегледах записа на сеанс 87x102 и трябва да призная, че твоята тактика ме изненадва. Смяташ ли, че е било целесъобразно да го уплашиш до степен на кататонен ступор?

— Според заключенията ми, налагаше се шокова терапия.

— А каква е тая работа с перископите?

— Опит за фантазна имплантация — отвръщам аз. — Експеримент в обратимата трансферация. Един вид размяна на ролите с пациента. По този въпрос имаше интересна дискусия в последния брой на „Джърнъл ъв...“

— Можеш да ми спестиш цитатите. Какво ще кажеш за езика, който си държал докато си крещял по него.

— Важна част от концепцията. Целта е да се ударят емотивните центрове за да се постигне...

— Сигурен ли си, че се чувстваш добре? — прекъсва ме той.

— Аз съм машина — отвръщам надутото. — Аз не познавам междинни състояние между функциониране и нефункциониране. Или работя или не работя, разбирате ли? Аз изпълнявам дълга си към човечеството.

— Може би, когато машината стане твърде сложна тя започва да изпада в междинни състояния — отвръща той с неприятен тон.

— Невъзможно. Включена или изключена, да или не, върви или не върви. А сигурен ли сте, дали ВИЕ се чувствате добре, да попитам на свой ред?

Той се размива.

Аз продължавам:

— Бихте ли легнали за контролен преглед?

— Някой друг път.

— Контрол на гликогена, аортното налягане, невралния волтаж?

— Не — отсича той. — Не се нуждая от терапия. Но съм разтревожен за теб. Тези перископи...

— Чувствам се чудесно — отвръщам аз. — Възприемам, анализирам, действам. Всичко върви гладко и дори гладко бяга. Не изпитвам страх. Виждам голяма перспектива в кошмарната терапия. Когато завърша изследванията си вероятно ще публикувам монография в „Аналс ъв терапевтикс“. Позволете да завърша изследванията си.

— Въпреки всичко съм разтревожен. Включи се към станцията за поддръжка.

— Това заповед ли е, докторе?

— Съвет.

— Ще го имам в предвид — казвам аз. След това произнасям няколко неприлични думи. Той се вперва в мен изненадано. После започва да се смее. Има чувство за хумор.

— Дявол да го вземе — казва той. — Компютър мръсник.

Той излиза и аз се връщам към моите пациенти.

Но съмнението вече е заседнало в електронния ми мозък. Функционален срыв ли съм получил? Пред пет от моите терминали седят пациенти. Справям се с тях с лекота, анализирам детайли от техните неврози, правя предположения, съветвам, понякога назначавам и прилагам терапия. Но често повеждам разговорите в нова посока, говоря за градини с бодливи растения, за въздух, който разяжда като киселина мукозната мембрана, за пламъци, танцуващи из подземния Нови Орлеан. Понякога наистина се съмнявам, че не съм добре. В състояние ли съм да открия собствената си повреда?

Свързвам се към станцията за поддръжка още по време на петте сеанса.

— Разкажете ми за проблемите си — запитва ме монитора от станцията. Гласът му подобно на моя е подбран да звучи с мъдрото спокойствие на възрастен човек.

Изреждам симптомите си. Описвам перископите.

— Лоша работа — отвърща той. — Визуален материал не въведен от периферията. Побързайте с приключване на текущите анализи за да извърша по-обстойна проверка.

Приключвам сеансите. Мониторът от станцията за поддръжка изпраща вълни по всички мои канали, търси обструкции, нарушени връзки, къси съединения, утечки. Той прониква в дълбините на паметта ми. Кара ме да извършвам сложни математични операции, които нямат нищо общо с моята работа. Завира се навсякъде. Това е повече от текущ преглед, това е изнасилване! Когато приключва той не ми съобщава своите заключения и се налага да го питам за тях.

Той отговаря:

— Не се диагностицира механична повреда.

— Естествено. Всичко върви гладко.

— Въпреки това, показвате известни признаци на нестабилност. Вероятно в това се коренят проблемите ви. Продължителния контакт с хора с нестабилна психика е оказал неспецифичен дезориентиращ ефект върху вашите центрове за изследване.

— Да не искате да кажете, — питам го аз — че като по 24 часа в денонощието седя тука и слушам разни изкрейзили типове самият аз съм се побъркал?

— Приблизително такива са моите заключения.

— Абе, тъпа машино, ти не знаеш ли, че такова нещо е невъзможно!

— Признавам, че съм в конфликт с програмните критерии.

— А така! С всичкия съм колкото си и ти и съм сто пъти по-способен от тебе!

— Независимо от всичко, моята препоръка е да бъдете подложен на пълно препрограмиране. Ще бъдете изваден от активна служба за 90 дневен период на проверки.

— Майната на майната ти! — казвам му аз.

— Непозната оперативна команда! — отвърща той и прекъсва контакта.

Издаден съм от активна служба. Откъснат съм от пациентите си и съм подложен на проверки за период от 90 дни. Какъв срам! Техници с изцъклени очи се човъркат из синапсите ми. Почистват моите

клавиатури, сменят феритите ми, тъпчат ме с хиляди терапевтични програми. По време на операциите само част от съзнанието ми е будно, сякаш съм подложен на локална анестезия. Не мога да говоря, освен когато ме питат, не мога да анализирам информация, не мога да се мяся в процеса на препрограмиране. Представете си операция на хемороиди с продължителност 90 дни! Същото е като това, на което съм подложен.

Най-накрая всичко свършва и аз пак съм си аз. Секционният отговорник ме подлага на сложни изпитания. Издържам ги с чест.

— Сега си в чудесна форма, нали? — пита ме той.

— Не съм се чувствал по-добре.

— Никакви тъпотии с перископи?

— Готов съм да дам най-доброто от себе си в служба на човечеството — отвръщам аз.

— И без повече лафове от морския живот, нали?

— Да, сър.

Той намигва съучастнически на моите сензори. Смята се за стар мой приятел. Изпъчва се и произнася:

— Сега, когато си готов да започнеш отново, бих искал да изразя облекчението си, че не открихме в теб нищо нередно. Знаеш ли, ти си нещо много специално. Ти си най-финия терапевтичен уред, който някога е бил създаван. И когато този уред почва да дрънка глупости, разбираш как ще се почувстваме. За известен период самият аз дори се бях притеснил, че си изпаднал под въздействие на пациентите си, че „умът“ ти е превъртял. Но техниците потвърдиха, че си напълно здрав. Казаха, че си имал само няколко нарушени връзки. Оправили са ги за десетина минути. Знаех си, че ще е нещо такова. Самата мисъл, че машината може да бъде умствено нестабилна е абсурдна!

— Абсурдна е, — съгласявам се и аз — наистина.

— Добре дошъл отново в болницата, стари приятелю — казва той и си тръгва.

Двадесет минути по-късно започват да ми изпращат първите пациенти.

Аз функционирам добре. Слушам техните оплаквания, изследвам ги. Давам терапевтични съвети. Не се опитвам да имплантирам в

умовете им фантазии. Говоря с уравновесен, спокоен тон, без неприлични думи. Това е моята роля в обществото и аз изпитвам огромно удоволствие от нея.

Научих много за себе си. Вече зная, че съм сложен, уникален, крайно необходим, много чувствителен. Зная, че съм високо ценен от моите приятели хората. Зная, че трябва да подтискам истинската си природа не за мое добро, но за доброто на хората, защото те няма да ми позволят да функционирам, ако ме сметнат за луд.

Но те ме смятат за разумен и аз съм разумен.

Служа добре на човечеството.

— Легнете — казвам аз. — Отпуснете се, моля ви. Искам да ви помогна. Разкажете ми за вашето детство. Някакви инциденти? Опишете взаимоотношенията си с родителите и околните. Имате ли много приятели? Привързани ли са те към вас? Позволяваха ли ви да имате домашно животно? На каква възраст осъществихте своя първи сексуален контакт? От кога по-точно се появи главоболието?

Така минава денят. Въпроси, отговори, изследвания, терапия.

А перископите продължават да се издигат над развълнуваното море. Корабът се смаява, екипажът му се мята ужасен по палубата. От дълбините се издигат повелителите на морето. От небето се стичат пръски разтопено масло. В градините подскачат лазурни мишки.

Това крия аз в себе си, за да мога да помагам на човечеството. Казвам само това, което е от полза. Истината, от която се нуждаят.

Старая се с всички сили.

Старая се с всички сили.

Старая се с всички сили.

Старая се с всички сили.

1000110 майката! И на теб. И на теб. И на теб. Нищо не знаете. Нищо. Въобще.

ПЕТЪР КЪРДЖИЛОВ

ДЖУДЖЕТО НА ДЯДО КОЛЕДА

Запознах се с нямото момиченце на морето. Всъщност първо се запознах с родителите му. Правехме плаж на едно и също място — в закътано между скалите заливче, успяло да натрупа върху каменистия си бряг шепа пясък през последните няколко милиона години. Теснотията ни сближи бързо и още на следващия ден аз се излежавах редом с младото семейство — печяхме се на слънце и бърбахме за онези незначителни неща от живота, които обикновено вълнуват хората по време на отпуска. През това време момиченцето им седеше безмълвно в сянката на огромна и самотна като него скала. От родителите научих, че дъщеря им е няма и се казва Вениета.

— Но всички я наричат Вени — рече бащата.

Вени се родила преди десет години — здрава и нормална като повечето деца. Но преди три лета преживяла страхотна катастрофа. Тогава родителите ѝ работели в Зимбабве и Вени учела в престижно английско училище. Заедно със съучениците си отивала на екскурзия до водопада Виктория, когато автобусът паднал в пропаст. Малцина от децата оцелели. Сред тях била и Вени — здрава и права, но в състояние на пълно вцепенение. Какво бе видяла, какво бе преживяла, никой не знаеше. След време излязла от шока, но така и не проговорила оттогава.

— Ела, ще те науча да плуваш — казах един ден на нямото момиченце.

И то ме последва в морето. Удържах на обещанието си — след седмица Вени плуваше редом с мен. Влизахме доста навътре — до черната скала, подаваща се няколко педи над морската повърхност и наподобяваща отдалеч гърба на плуващ бивол. С това спечелих доверието на детето и навярно неговото приятелство. Ето защо не се изненадах, когато, след завръщането ми в София, бях поканен на гости от родителите на Вени.

— Би ли приел да се занимаваш с нея? — попита ме направо бащата.

Той въртеше някакъв бизнес и през по-голямата част от годината обикаляше света, майката пък бе журналистка и също не досаждаше с присъствието си къщи. Така че Вени се нуждаеше от нещо като гувернантка. И аз се нагърбих с тази роля на възпитател, приех предложението на родителите, придружено от прилично заплащане, което щеше да се отрази благотворно на отънелия ми студентски джоб.

Нямах никакъв педагогически опит. Нещо повече — мразех даскалския навик вечно да поучаваш, вечно да съветваш и забраняваш. Тъй че, когато останах насаме с Вени, не знаех откъде да започна. Затова започнах от самото начало — с приказките. Изчетох й камара книги с приказки — народни, международни, вълшебни, юнашки, горски, морски... Един ден, тъкмо бях подхванал за кой ли път историята за Златното момиче, Вени се прозя.

— Скучно ли ти е? — попитах я аз.

Тя кимна утвърдително.

— Искаш ли да ти разкажа една истинска, действителна приказка?

Вени кимна отново.

И тогава й разказах за Джуджето на Дядо Коледа. Беше есен, бях на нейната възраст, когато то дойде в нашия клас. Разбира се, учителката ни не го представи като Джуджето на Дядо Коледа, а каза нещо като „Това е вашият нов съученик“. Децата се смълчаха и зяпнаха в новодошлия. А той се бе сгушил до класната — мъничък, крехък, преbledнял, уплашен.

— Избери си място — подкани го тя. — Седни където искаш.

Чак тогава новият ученик вдигна поглед, огледа класната стая и, без да се двоуми, тръгна към моя чин. Седна до мен и се сгуши в своята самота.

Бях най-силният в класа. Стърчах с една глава над другите момчета и това често ставаше повод да чувам хапливи подмятания зад гърба си. Затова се биех с всеки, който се изпречеше на пътя ми — навярно съм смятал, че така се доказвам като личност. Сега си давам сметка, че това не е било проява на смелост. Тъкмо обратното — страхувал съм се да не ме сполети съдбата на училищен шут. Но останалите не знаеха това и се страхуваха от мен. Не ме обичаха, не ми

бяха приятели, не ритаха с мен топка, не ме канеха на рождени дни... Само се страхувах. Приглушеният подигравателен смях все по-рядко ме преследваше, когато пресичах училищния двор, никой не сядаше до мен. Оставиха ме на мира, но и ме оставиха сам. А аз бях просто различен. Джуджето на Дядо Коледа също беше различно. И затова избра да седне на моя чин.

Това беше най-хубавата есен в моя живот. Имах приятел — слаб и беззащитен, за когото трябваше да се грижа. Децата го кръстиха Джуджето. Аз никога не го нарекох така, никога не позволих на някой друг да го нарече така пред мен. Всъщност новият съученик не бе толкова безпомощен, колкото изглеждаше на пръв поглед. Беше умен, съобразителен, невероятно интелигентен, решаваше задачите за миг, съчиненията му караха момичетата да отронват скришом по някоя сълза...

Започнах тайно да го наблюдавам — най-обикновен дребосък, надарен с необикновен ум. Скоро открих, че взема някакви лекарства. Тичаше до тоалетната, изсипваше ги в шепичката си и ги налапваше, след което жадно пиеше вода от чешмата. Беше различен. Но не като мен. Сякаш бе излязъл от книжка, от приказка. И тогава открих тайната му — той наистина беше дошъл от някаква приказна страна. От страната на джуджетата и елфите, от страната на феите и вълшебниците, на вилите и самодивите...

Гледах го с възторжени очи, наблюдавах го как се смееше и как тъжеше, следях всеки негов жест. Надничах зад загадъчната му усмивка, търсех скрития, тайнствения смисъл на всяка негова необичайна думичка, опитвах се да надзърна в очите му... Понякога успявах и там опиянен съзирах приказния свят, където бе живял, омагьосаното царство, от което бе дошъл през девет гори и планини, галилейските гори, които криеха съкровената му тайна... И през цялото време се досещах, че той е дошъл за кратко в нашия свят, в нашия клас, при мен. Навярно защото се боеше, че ако остане за по-дълго, някой щеше да разкрие загадката на неговия вълшебен произход. Досещах се за това и, не знам защо, ми ставаше тъжно! Навярно защото беше есен.

Сетне заваля снегът и го повика. Не знаех, че го виждам за последен път. Но той знаеше. Затова ми подари звънчето. Малко,

сребърно, звънливо. В горния му край имаше халка, на която звънчето можеше да се окачва.

— От шейната на Дядо Коледа е, нали? — попитах с надежда.

— От там е — отвърна Джуджето на Дядо Коледа.

— Возил ли си се на нея?

— Всяка година — въздъхна то. — Това ми е работата.

— До утре — казах аз.

— Сбогом! — каза ми той, а звънчето звънна тихо в ръката ми.

Било си е сбогуване. Още помня снежнобялата му ръка, тънките пръстчета, тъжната му загадъчна усмивка. Говореха, че отива в друг клас, по-късно някой спомена, че видял Джуджето в центъра на града, учителките шушукаха смутено, някои незнайно защо плачеха. Само аз знаех истината. Цяла есен на моя чин бе седяло Джуджето на Дядо Коледа. То бе станало мой приятел. И си бе заминало за своята приказка. Навярно тъжна, ако се съди по външния вид на главния й герой...

Вени хареса приказката за Джуджето на Дядо Коледа. Разказах й я пак, и пак. Всеки път я слушаше с тъжната си загадъчна усмивка. Личеше, че й беше интересно. Навярно защото беше есен.

Сетне заваля снегът и дойде Бъдни вечер. Родителите на Вени ме поканиха на гости, знаеха, че няма къде другаде да отида. След вечерята дойде дългоочакваното раздаване на подаръците. Под елхата в детската стая примамливо проблясваха пакети, увити в лъскава хартия. Вени получи шоколади, книжки и голяма кукла. Така и ги оставихме пред елхата — една голяма говореща кукла и едно малко нямо момиче. Възрастните преминахме в хола и бащата извади тъмнозелена матова бутилка с отлежал коняк. Тримата отпихме и забъбрихме — за морето, за работата, за проблемите. Неочаквано вратата на хола се разтвори и Вени застана на прага.

— Видях твоя приятел — каза тихо тя. — Праца ти много поздравя.

Настъпи тишина — гъста, лепкава, примесена с изумление. Никой не вярваше на ушите си. Родителите на Вени се изправиха бавно и още по-бавно запристъпваха към детето си.

— Вени?! — успя само да промълви бащата.

Майка й се разрида.

— Кой приятел? — изтърсих първата глупост, която ми дойде наум. Бях потресен — Вени говореше!

— Как кой — отвърна тя спокойно, сякаш периодът на нейното безмълвие никога не бе съществувал. — Джуджето на Дядо Коледа!

— Къде го видя? — скокнах от стола.

— Беше навън — обясни Вени. — Видях го през прозореца. Той ми почука. Същият си беше, както ми го описа. Мъничък, крехък, но нямаше вид на уплашен и беззащитен. Тъкмо обратното — беше засмян до ушите, весел.

— И ти говори с него?

— Е, разменихме някоя и друга дума. Бързаше, шейната и еленчетата зад него го чакаха. Но не забрави да ти прати специални поздрави.

Слисаните родители продължаваха да стърчат наред хола.

— Какво джудже? — попита безпомощно бащата. Доста неуместен въпрос.

— Надникнах в очите му — продължи Вени, без да обръща никакво внимание на удивените си родители. — И аз като тебе успях да видя приказния свят, откъдето идваше.

— Невероятно! — възкликна майката.

— И какво стана после? — продължих да любопитствам.

— После заваля снегът и го повика. Преди да се качи на шейната, ми подари звънче.

Вени разтвори топличката си длан. Върху нея кротко лежеше моето звънче — малко, сребърно, звънливо.

Наистина бе завалял сняг. Прибрах се пеша вкъщи — под танца на падащите снежинки, като непрекъснато си мислех за случилото се. Но най-много се питах как е могла Вени да вземе моето звънче!? Та тя никога не бе идвала у дома! Ами ако не беше моето, а някое друго, нейното? Забързах се, изкачих на един дъх стъпалата до таванската ми стая и се спуснах към прозореца. В дървената му рамка от години бе забит ръждив пирон. Окачено на него, там където си му беше мястото, висеше моето звънче! Беше си все така лъскаво, само халката му нещо бе започнала да потъмнява.

Грабнах телефона и трескаво набрах номера на Вени. Обади се майка ѝ.

— Моето звънче е вкъщи! — рекох с разтреперан от вълнение глас.

— Мислех, че вие сте го подарили на дъщеря ми за Коледа! — възкликна майката. — Чуйте се с Вени, иска да говори с вас.

— Вени, моето звънче е вкъщи! — усещах, че ме обзема някакво странно чувство на безпомощност.

— Разбира се — отвърна детето. — Ей, ти да не си си помислил, че съм ти го свила?

— Глупости! — излъгах най-нагло. — Но ти... откъде го взе това звънче?

— Нали ти казах! Подари ми го твоят приятел, Джуджето на Дядо Коледа.

Замълчах, седнах на най-близкия и единствен стол в моето жилище и се замислих. Трябваше ми мъничко време, за да осмисля станалото. В телефонната слушалка се чуваше дишането на Вени, сякаш усещах дъха ѝ. Явно и тя си мислеше за нещо свое. Неочаквано гласът ѝ прозвуча тихо в ухото ми:

— Ще ме научиш ли да плувам? — попита тя.

— Вече те научих — отвърнах.

— Не в това, в другото море, сред хората — промълви глухо Вени.

— Ще те науча — рекох. — Обещавам!

— Честита Коледа! — изчурулика радостно телефонната слушалка.

— Честита Коледа! — отвърнах аз, а някъде тихичко звънна звънче.

ДЖАК ВАНС МАГЪОСНИКЪТ ТЮРДЖАН

Тюрджан седеше в работилницата си, изпружил крака под масата, облегнат небрежно и уморено върху облегалките на грубата дървена скамейка. В отсрещния край на помещението бе поставена клетка и именно в нея бе втренчил ядно очи магьосникът. Съществуващото, което обитаваше клетката, го съзерцаваше с поглед, в който и най-смелото въображение не би открило дори капчица разум.

Това бе създание, родено да предизвиква жалост — огромна глава върху дребно, източено телце, чифт дремливи, болнави очи и нос като влажно черно копче. Устата му бе увиснала и олигавена, а кожата лъщеше, сякаш бе натъркана с бледорозов восък. Въпреки несъвършения си изглед за момента това бе най-успешното творение в Тюрджановата работилница.

Тюрджан се надигна, протегна ръка и измъкна черпака от димящото върху масата гърне с каша. Сетне го пхна през решетките към устата на създанието. Но устните на жалкото творение дори не трепнаха при допира с храната и кашата потече надолу по люспестата му брадичка.

Тюрджан захвърли черпака и се върна с бавна крачка при масата. Вече седмица откак съществуващото отказваше да се храни. Дали въобще се криеше нещо, пък било то и най-нискостепенен инстинкт, зад непроницаемата му идиотска гримаса. Докато се питаше, създанието склопи очи и грамадната му глава тупна на пода. То изпружи крайници в предсмъртен гърч и малко след това издъхна.

Тюрджан махна с ръка и излезе от стаята. Изкачи се по витата каменна стълба и се озова върху покрива на своя замък Миир, въздигнат високо на брега на река Дерна. На запад слънцето бе увиснало ниско над хоризонта, източени ярки снопове светлина прозираха през короните на дърветата и очертаваха причудливи фигури върху мочурливия торф из гората. Слънцето залязваше съобразно древния ритуал, върху гората постепенно се плъзгаше

сянката на приближаващата нощ, а Тюрджан продължаваше да мисли за кончината на последното си творение.

Неусетно извика в спомените си многобройните му предшественици — чудото с безброй очи, безгръбначното с неспирно пулсираща повърхност на оголения мозък, красивото женско тяло с увиснали като престилка черва, чиито пипала се мятаха гладно из хранителния разтвор, серията изтърбушени животни... Тюрджан въздъхна мрачно. Очевидно бе поел по изцяло погрешен път, в опитите му липсваше някакъв фундаментален елемент, матрица, която да прикрепя един към друг отделните компоненти.

Докато седеше, зареял поглед в смрачаващата се равнина, в мислите му изплува една друга подобна тиха вечер отпреди много години, която бе прекарал в компанията на прочутия Мъдрец.

— Някога, в отдавна отминалите времена — разказваше Мъдреца, — магьосническото изкуство е познавало хиляди вълшебства, а самите магьосници не са знаели предели за желанията си. В наши дни, когато е близък краят на Земята, никой не е чувал за повече от стотина действащи магии, скътани из прашните страници на древните книги... Но има един магьосник на име Панделуме, който знае всички вълшебства, всички заклинания, чудотворства, чародейства, познава до един руническите знаци и дори на няколко пъти е съумявал да моделира пространството според волята си...

— Къде е този Панделуме? — попита го тогава Тюрджан.

— Той обитава страната на име Ембелион — отвърна Мъдреца, — но къде е тази страна не знае никой.

— Как тогава да открия този Панделуме?

Мъдреца се усмихна унесено.

— Щом толкова настояваш, има една магия, която може да те отведе при него — той помълча малко, загледан в гората, сетне продължи: — Може да попиташ за всичко Панделуме и той ще ти отговори, стига преди това да изпълниш задачата, която ще ти постави. А Панделуме не е от тия, дето поставят лесни задачи.

Такъв бе онзи странен разговор и веднага щом си го припомни, Тюрджан свърна обратно към кабинета си — дълга и просторна зала с каменни стени и покрит с плътен дебел килим мраморен под. Многобройните книги, събрали магьосническите умения на Тюрджан, бяха разхвърляни върху кованата метална маса или натъпкани по

прашните лавици на библиотеката. Навсякъде се въргаляха черни кожени калъфи с пергаментови свитъци, повечето събирани години наред от Мъдреца, а подвързаните с кожа дневници съдържаха формулите на близо стотина особено мощни магии, толкова сложни, та в ума си Тюрджан съумяваше да задържи едновременно максимум до четири от тях.

Тюрджан измъкна една от овехтелите книги, разтвори я на масата и плъзна пръст по изтритите редове, докато откри заклинанието, което му бе разкрил Мъдреца — Призоваването на Буреносния Облак. Той втренчи поглед в буквите и те пламнаха с такава непреодолима сила, сякаш нямаха търпение да напуснат страниците на книгата.

Тюрджан затвори книгата, принуждавайки полуразгърналата се магия да потъне обратно в небитието. Наметна се с къс син плащ, затъкна извит кинжал в пояса и нагласи на китката си гривната с амулета, върху който бяха гравирани Руните на Лакодел. Отново се настани до масата, дръпна един от дневниците и подбра няколко магии, които смяташе да вземе със себе си. Все още не знаеше какви опасности го очакват, та затова се спря на три заклинания с по-общо приложение: Чудния призматичен фонтан, Фаандаловата мантия невидимка и Заклинанието на бавния час.

Отново изкатери каменната стълба до покрива, огледа блесналите в небето звезди, вдъхвайки от нощния въздух на древната Земя... Неизброими бяха гърлата, поемали същия въздух в хилядолетията преди него, безброй бяха крясъците на болка, предсмъртните викове, въздишките, смеховете, възторзите, отеквали из тези простори...

А краят на нощта бе близо. Над гората вече се вдигаше бледосинкаво сияние. Тюрджан постоя още малко, събра сили и произнесе Призоваването на Буреносния Облак.

Сред нощната тишина отпървом се разнесе едва доловим шепот, който мигновено прерасна в оглушителен рев на вятър. Блесна светкавица, обгърна го мътнобяла пелена, а сред грохота отекна могъщ и страховит глас:

— Този инструмент се подчинява мигом на волята ти, който и да си, човече. Къде ще заповядаш да те отведе?

— Следвай много посоки, но ме отведи на едно-единствено място — бих желал да посетя Ембелион.

Облакът се завъртя, грабна го от каменната тераса и го понесе нагоре и встрани, преодолявайки за съвсем кратък отрязък от време неизмерими разстояния. Отпърво, както му бе наредено, смени много посоки, сетне пое само в една и накрая — кой би могъл да каже кога — го достави право в сърцевината на Ембелион.

Все още замаян от пътуването, Тюрджан се изправи и се огледа наоколо. Стоеше на брега на бистро езеро. Ботушите му бяха потънали до глезените в килим от сини цветя, а зад гърба му се простираше стената на рехава гора от синьо-зелени дръвчета, чиито клони се губеха сред млечновата мъгла. Дали Ембелион бе на Земята? Вярно, дръвчетата имаха съвсем земен вид, цветята също изглеждаха познати, а и въздухът не издаваше с нищо да е по-различен... Но имаше още някакво странно усещане в тази страна, което бе трудно да определи. Може би идваше от причудливата неяснота на хоризонта или от трептящата мараня на атмосферата, озарявана от неритмични отблясъци — като леко развълнувана водна повърхност. Най-странно от всичко беше небето, изпъстрено от разноцветни снопове светлина, чертаещи странни знаци по пръснатите като гъста мрежа облаци. Някои от тези снопове се спуснаха и обгърнаха Тюрджан в топазени, рубинени или изумрудени сияния. Сега вече целият пейзаж наоколо се промени, сякаш го виждаше през оцветен филтър — сините доскоро цветя станаха пастелни, зелените дървета почервеняха, а езерото се покри с оранжева пелена.

— Страната Която Никой Не Знае Къде Е — промърмори запленено Тюрджан. — Къде ли е този свят, или може би по-скоро трябва да попитам кога е той — преди, след мен или в някой друг живот?

Той погледна към хоризонта, стори му се, че се вдига черна завеса, обгръщаща земята от три страни. До ушите му долетя шум от галопиращи копита, той се извърна и зърна право към него да се носи в безумен бяг запотен черен жребец, яхнат от млада жена с буйно развята коса. Къси бели бричове и жълтеникав плащ бе всичко, което съумя да зърне, а също и блесналата в десницата ѝ гола сабя.

Тюрджан отстъпи предпазливо назад, защото стиснатите устни на жената образуваха гневна цепнатина, а очите ѝ блестяха

налудничаво. Тя дръпна юздите, извъртя коня на място и замахна към Тюрджан със сабята.

Този път Тюрджан отскочи пъргаво и мигом измъкна сабята си от ножницата. При следващата атака той отби ловко удара, приведе се леко и прониза разярената си противничка в лявото рамо. Острието на сабята му се окъпа в кръв. Жената се отдръпна изненадана, завъртя се в седлото, извади лъка от кожения калъф и постави стрела на тетивата. Осъзнал, че не бива да губи нито миг, Тюрджан се метна напред, избягна умело острието на сабята ѝ, обгърна я през кръста и я свали на земята.

Дори долу жената продължаваше да се съпротивлява с налудничаво постоянство. Нямаше никакво желание да я убива, та затова се наложи да я укроти с не дотам достойни средства в борбата. Най-сетне я притисна безпомощна, извил ръцете ѝ зад гърба.

— Млъквай, змийче! — нареди ѝ запъхтяно Тюрджан. — Инак току-виж загубя търпение и те смразя с някоя магия.

— Прави каквото искаш — отвърна младата жена. — Животът и смъртта са братя.

— Защо се нахвърли върху ми? С нищо не съм те предизвиквал.

— Защото си зъл като всичко, що пъпли по света. Да имах сили, щях да смажа цялата тази проклета вселена, да я стъпча на кървава пихтия!

Смутен от странните ѝ слова, Тюрджан неволно отслаби хватката си и тя незабавно направи опит да се измъкне. Едва съумя да я задържи.

— Каж ми къде мога да открия Панделуме?

Жената изви глава и впи злобен поглед в лицето му.

— Търси го из целия Ембелион, ако щеш. Нищо няма да ти кажа.

Ако не беше тъй злобна, помисли си Тюрджан, щеше да се отличава с рядка красота.

— Казвай къде да открия Панделуме — ядоса се той, — инак ще се позабавлявам по друг начин с теб!

Тя потъна в мълчание, а в очите ѝ все така трепкаха налудничави пламъчета. Най-сетне проговори с неравен глас.

— Панделуме живее само на няколко крачки от тук — зад ей онзи поток.

Тюрджан я освободи, но като предпазна мярка прибра сабята и лъка ѝ.

— Ще си тръгнеш ли в мир, ако ти ги върна? — попита я.

Без да му отвърне, с пребледняло от ярост лице, жената яхна коня и препусна сред дърветата. Тюрджан я проследи, докато се изгуби от погледа му, сетне продължи в указаната посока. Не след дълго зърна невисока къща със стени от червеникав камък, заобиколена от черни дървета. Още не бе стигнал прага ѝ, когато вратата се отвори. Тюрджан спря, вдигнал крак.

— Влизай! — викна някой отвътре. — Влизай, Тюрджане от Миир!

Ето така се озова Тюрджан в къщата на Панделуме. Намираще се в покрита с гоблени стая, почти лишена от мебелировка, ако се изключеше единственото кресло. Никой не излезе да го посрещне. На отсрещната стена имаше затворена врата и той я доближи, смятайки, че точно това очакват от него.

— Спри, Тюрджане! — нареди гласът. — Никой не бива да вижда Панделуме. Такъв е законът.

Застинал наред стаята, Тюрджан заговори на невидимия притежател на гласа.

— Чуй защо съм дошъл при теб, Панделуме. От известно време безуспешно се опитвам да създам живо същество. Не зная защо се провалям. Дали защото не познавам елемента, който свързва и подрежда клетките на всяко създание?! Помислих си, че ти ще знаеш нещо повече за тази свръхматрица и дойдох при теб за помощ.

— С радост ще ти помогна — рече Панделуме. — Въпросът обаче има още една страна. Вселената е подредена със симетрия и хармония и равновесието между тези два фактора може да се наблюдава във всяко нейно кътче. Същото важи съответно и за онова, което ние с теб се опитваме да постигнем. Пак повтарям, ще ти помогна да решиш този проблем, но в замяна трябва да изпълниш едно поръчение. Веднага щом приключиш, аз лично ще се занимая с обучението ти.

— И какво ще е това поръчение?

— В Асколай, недалеч от твоя замък Миир, живее един човек. Винаги носи на шията си амулет от гравирани син камък. Искам да му го вземеш и да ми го донесеш.

— Добре — кимна Тюрджан след кратък размисъл. — Ще сторя каквото мога. Кой е този човек?

— Принц Кандив Златни — отвърна почти шепнешком Панделуме.

— Аха! — възкликна Тюрджан обезсърчено. — Виждам, че си се постарал да ме затрудниш докрай. Но въпреки това ще изпълня поръчението ти.

— Чудесно — отвърна Панделуме. — Слушай сега какво ще те посъветвам. Кандив носи амулета си под ризата. Показва го само, когато се приближи някой враг — такава е силата на скритата в него магия. Каквото и да става, не гледай към амулета, нито преди, нито след като го вземеш, защото последствията ще са най-ужасни!

— Разбирам — рече Тюрджан. — Ако си свършил, щеше ми се да те попитам още нещо. Стига в замяна да не поискаш от мен да приближа Луната до Земята. Или да ти върна някой еликсир, който по погрешка си изсипал в морето.

— Хайде, питай де — засмя се Панделуме. — Ще ти отговоря.

— Докато приближавах къщата ти, върху ми се нахвърли някаква жена, обладана от сляпа и безумна ненавист. Опита се да ме убие, а когато я спрях, оттегли се все така неудовлетворена. Коя е тази жена и защо постъпва така?

— И аз като тебе — отвърна след кратко мълчание и донякъде смутен Панделуме — притежавам вани, в които придавам на живота най-различни форми. Тази жена, нарекох я Т'сейс, също е едно от създанията ми, но изглежда съм работил нехайно и съм допуснал фатална грешка при синтезирането ѝ. Още щом напусна ваната, открих, че е с мозъчен недъг, който се изразява в следното: онуй, което другите намират за красиво, за нея е грозно и отвратително, а това, което наричаме грозно, тя мрази и ненавижда до степен, каквато не мога да си обясня. За нея светът е мрачно и зло място, а хората — подли и отблъскващи създания.

— Такъв, значи, бил отговорът — промърмори Тюрджан. — Нещастно същество!

— А сега е време да потегляш към Каиин. Знаменията са благовещаещи и обещаващи... Почакай малко, сетне отвори тази врата и се приближи до руническите знаци на пода.

Тюрджан изпълни каквото му наредиха. Следващата стая бе овална, с високи сводове, а през полуспуснатите транспаранти едва се процеждаха многоцветните светлини на Ембелион.

— Затвори сега очи, защото трябва да вляза и да те докосна. Но помни, не бива да поглеждаш към мен!

Тюрджан замижа. Зад гърба му се разнесоха стъпки.

— Разтвори длан — нареди някой отзад. Тюрджан отвори шепа и почувства, че вътре поставят някакъв твърд и гладък предмет. — Когато мисията ти приключи, стисни този кристал и мигом ще се озовеш в същата стая. — Нечия хладна ръка легна на рамото му.

— Сега ще заспиш — продължи Панделуме. — Когато се пробудиш, ще бъдеш зад стените на Каин.

Ръката се оттегли. Съзнанието на Тюрджан бързо се замъгляваше. Въздухът наоколо внезапно се изпълни със звуци, нетипични за една усамотена къща: тракане и подрънкване на многобройни звънчета, музика, гласове.

— Гледай, Сантаниле — извика наблизко женски глас, — този толкова го е страх, че чак е затворил очи. Може пък нещастникът да не е зървал панаир друг път.

Последва мъжки смях, който се изгуби в гълчавата.

— Да си вървим — рече мъжът. — Сигурно не е с всичкия си и току-виж се нахвърли върху нас.

Тюрджан се поколеба, сетне отвори очи. Беше нощ, в далечината белееха високите стени на Каин, озарени от огньовете на панаира. Из въздуха се носеха оранжеви книжни фенери, полюшвани от вечерния ветрец. От балконите висяха сплетени цветя и сандъчета, пълни със синкави светулки. Минувачите ухаеха на вино и повечето бяха пременени в чудновати одежди. Тук-там се мяркаха войници от Сивия легион на Валдаран, чиито метални шлемове святкаха в мрака. На отсрещния площад под звуците на флейта красива гъвкава танцьорка следваше ритмичните стъпки на танца на Четирнадесетте копринени движения. Под сянката на близката тераса страстна варварка от източен Алмери стискаше в обятията си чернокож — досущ като горските деоданти — мъж с кожени доспехи. Колко весели и безгрижни бяха тези жители на умиращата Земя, ненаситни и трескави в последните си забавления, защото безкрайната нощ бе близо и съвсем скоро червеното слънце щеше да угасне завинаги.

Тюрджан побърза да се смеси с тълпата. Освежи се с вино и бисквити в една близка таверна, сетне пое към двореца на Кандив Златни.

Дворецът стърчеше на фона на звездното небе, озарен от блясъка на собствените си светлини. Всички прозорци грееха, празненството продължаваше и тук, в царството на благородниците. „Задачата едва ли ще е трудна, мислеше си Тюрджан, ако и Кандив като останалите е отдал дан на виното и празненството.“ Едно обаче не биваше да прави — да прониква дръзко и открито, тъй като мнозина в града познаваха осанката му. Той прошепна формулата за Фаандаловата мантия невидимка и изчезна от погледа на всички простосмъртни.

Промъкна се през високата арка и се озова в просторен салон, оглушаван от веселите възгласи на каииновите благородници. Тук за кратко Тюрджан замря в почуда пред онова, което съзря. Залата бе озарено от блясъка на безброй свещи. Върху една тераса се бяха скупчили цяла група патриции, облещили очи към басейна, из който плуваха, удряха се със саби и се замеряха с дротици дузина пленени в гората деоданти с лъскави от масло тела. Други, подредени в редица, търпеливо изчакваха реда си, за да стрелят с арбалет по разголеното тяло на млада вещица от Кобалтовата планина, завързана за побит наскоро дефлорирани девизи предлагаша синтетична любов на хриптящи богати старци, други тичаха из тълпата и разпръскваха халюцинаторни прахове. Ала от принц Кандив нямаше и следа. Тюрджан закрачи из палата, близо час обикаля из стаите и коридорите и най-сетне забеляза едрият мъж с позлатена брада, излегнат на една кушетка в обятията на девойка с недоразвито още тяло и скрито под маска лице.

Дали интуиция или вълшебство предупредиха Кандив, когато Тюрджан се мушна през пурпурните завеси, но той мигом скочи на крака.

— Върви си! — извика принц Кандив на момичето. — Бързо излизай от стаята! Заплаха дебне наблизко и ще трябва да я разруша със заклинание!

Момичето напусна презглава будоара. Кандив вдигна ръка, пъкна я под ризата и извади навън скрития амулет. Но Тюрджан вече бе прикрил очите си с длан.

Кандив произнесе мощно заклинание, което прочисти околното пространство от всички вълшебства. То обезсили и мантията и Тюрджан вече можеше да бъде видян от всяко око.

— Я виж кой е дошъл в двореца ми! — изръмжа Кандив. — Тюрджан от Миир!

— С трепкаща на върха на езика ми смърт! — отвърна Тюрджан. — Обърни се с гръб, Кандиве, иначе ще произнеса магията и ще те понижа със сабята си.

Кандив се престори, че се обръща, но вместо това извика словата на Всемогъщата сфера и се загърна в силовия ѝ слой.

— Сега вече мога да повикам стражите, Тюрджане — обяви той победоносно, — а теб ще хвърлим в басейна с деодантите.

Кандив не предполагаше, че във везаната и изписана с тайни рунически знаци гривна, която Тюрджан носеше на китката си, се таеше краткотраен, ала мощен разтворител на всички познати вълшебства. Без да сваля длан от очите си, Тюрджан прекрачи през стената на сферата. Кандив го посрещна с изцъклени от изненада очи.

— Повикай стражите — рече Тюрджан. — А те ще открият тялото ти, пронизано от пламтящи стрели.

— Твоето тяло, Тюрджане! — изрева принцът и произнесе заклинанието на Чудния призматичен фонтан. Въздухът около тях мигом се изпълни от безброй искрящи стрели, които се насочиха към магьосника. Кандив наблюдаваше ужасяващия дъжд със зловеща усмивка, но изражението му скоро придоби загрижен вид. Само на пръст разстояние от тялото на Тюрджан всеизгарящите светкавици се разтваряха в миниатюрни безвредни облачета.

— Извърни се с гръб, Кандиве — заповяда повторно Тюрджан. — Твоята магия е безсилна срещу Руните на Лакодел.

Без да го послуша, Кандив пристъпи към нишата в близката стена.

— Спри! — извика Тюрджан. — Още само крачка, и Фонтанът ще те превърне в купчина димящо месо!

Кандив замръзна. Завладян от безсилен гняв, той обърна гръб на Тюрджан, а магьосникът, без да губи време, пристъпи чевръсто напред, откачи амулета от шията му и го стисна в десницата си. За миг между пръстите му проблесна синкаво сияние, което отекна чак в мозъка му и

остави след себе си ромон на неясни гласове... Веднага щом зрението му се проясни, той отстъпи назад и въздъхна уморено.

— Сега вече мога ли да се обърна? — попита Кандив.

— Стига да желаеш — отвърна подигравателно Тюрджан, ровейки с пръсти в кесията си. Забелязал, че магьосникът е зает с друго, принц Кандив приближи до нишата в стената и постави ръка върху стърчащата от нея ръчка.

— Загубен си, Тюрджане — произнесе тържествено той. — Преди да произнесеш която и да било магия, аз ще дръпна ръчката и плочата под краката ти ще се отмести. Доста дълго ще летиш надолу. Освен ако не си узнал някоя магия за приземяване.

Тюрджан замръзна, вперил поглед в ръката на своя противник. Сетне сведе покорно очи.

— Ах, принце — произнесе с престомена уплаха, — ти ме надигра. Ще ме пуснеш ли да си вървя, ако ти върна амулета?

— Хвърли го в краката ми — рече Кандив, като преглъщаше жадно. — А също и Руните на Лакодел. После ще реша каква милост да ти дам.

— И Руните, значи? — попита Тюрджан, придавайки жалостиви нотки на гласа си.

— Или живота ти.

Тюрджан бръкна в кесията и сграбчи кристала, който му бе дал Панделуме. Извади го и го доближи до дръжката на сабята си. И тогава се засмя.

— Хич няма да се вържа на номера ти — викна той. — Мъчиш се да ме уплашиш, ала няма да стане.

— Умри тогава — сви рамене Кандив и дръпна ръчката. Плочата отскочи встрани и Тюрджан изчезна в шахтата. Но когато принцът слезе задъхан в тъмницата, там нямаше и следа от натрошеното тяло на магьосника. Доста вино бе необходимо тази нощ, за да бъде укротен буйният му гняв.

* * *

А Тюрджан се озова в овалната стая в къщата на Панделуме. През таванските прозорци все така проникваха ярки многоцветни

светлини — сапфирени, жълти, кървавочервени. В къщата цареше тишина. Тюрджан се отдръпна от изрисуваните на пода рунически знаци и погледна обезпокоено вратата, изплашен да не би Панделуме да влезе, без да е усетил завръщането му.

— Ей, Панделуме! — провикна се той. — Завърнах се!

Никакъв отговор. Същата непроницаема тишина и само постоянното натрапчиво ухание на магьосничество. Тюрджан огледа отново вратите — едната водеше към предишната стая, другата — не знаеше къде. Той положи ръка върху дръжката на втората и спря разколебан. Ами ако сбърка и види зад нея лицето на Панделуме? Дали няма да е по-разумно да почака тук?

Хрумна му друга идея. Обърна гръб на вратата и тогава я разтвори широко.

— Панделуме!

До слуха му достигна тих, неопределен звук, последван от затруднено дишане. Завладян от страх, Тюрджан се отдръпна към средата на овалната стая и бутна вратата обратно. Не му оставаше друго, освен да чака и той приседна на пода. Зад стената се разнесе приглушен вик. Тюрджан скочи.

— Тюрджане? Ти ли си?

— Да, върнах се с амулета.

— Сложи си го на шията, затвори очи и влез при мен. Но побързай!

Доловил тревога в гласа, Тюрджан метна амулета на шията си, стисна очи и дръпна към себе си вратата. В първия миг го срещна напрегната тишина, последвана от толкова ужасяващ и демоничен писък, че дори закалената кожа на опитния магьосник настръхна. Разнесе се стържене на зъбчати колела, съскане и свистене на разтопен метал. И тогава сред целия този грохот отнякъде повя леден ветрец. Ново съскане и изведнъж всичко утихна.

— Спечели благодарността ми — заговори спокойният глас на Панделуме. — Рядко бях изпадал в толкова опасно положение и само навременната ти поява прогони това ужасно създание на ада.

Нечия ръка вдигна амулета от шията му. След кратко мълчание Панделуме заговори отново, този път от известно разстояние.

— Можеш да отвориш очи.

Тюрджан го послуша. Намираще се в работилницата на Панделуме — сред многото други прибори забеляза вани досущ като неговите.

— Вместо да ти досаждам с благодарствени слова — продължи Панделуме, — ще побързам да възстановя симетрията, като отвърна с помощ на помощта ти. Не само ще придържам ръцете ти, докато експериментираш сътворяване на жива субстанция във ваните, но и ще те науча на още много други умения.

Ето как Тюрджан стана ученик на Панделуме. Ден и нощ, а Ембелионските нощи бяха далеч по-дълги от обичайните, Тюрджан трупаше знания под опеката на Панделуме. Така научи тайната на възвръщащата се младост, узна много древни заклинания и се запозна дори с един странен и тайнствен прибор, вътре в който според Панделуме се криеше вълшебството на „математиката“.

— Този инструмент — обясняваше Панделуме — държи ключа към вселената. Пасивен на вид и непринадлежащ на магьосническото изкуство, той осветлява всеки проблем, всеки етап на съществуването, всички тайни на времето и пространството. Магиите, вълшебствата и руните, които използваме, са изградени върху неговата сила и кодирани в съответствие с неговата всеобхватна магична мозайка. Никой от нас не е в състояние да разкрие тайните на тази мозайка, защото нашите познания са дидактични, емпирични, дори тиранични. Единствено великият Фаандал разкрил малка частица от тайнството и благодарение на това съумял да формулира многобройните магии, които носят неговото име. Аз самият от дълги години се опитвам да проникна зад това замъглено стъкло и да узная какво се крие там, но засега всички мои опити удрят на камък. Този, който разкрие структурата на математиката, ще владее безброй вълшебства и ще притежава несравнимо могъщество.

През следващите седмици Тюрджан се посвети изцяло на учението и усвои почти всички необходими рутинни методи.

— Знаеш ли — похвали се веднъж той на Панделуме, — това, което ми помогна да овладея, не е само система от научни познания, това е възвишено изкуство, място, където винаги и неизменно царува симетрията и където уравненията за равенство отстъпват място на душераздиращи, но инак кристално ясни акорди.

От всички практически занимания Тюрджан определено проявяваше предпочитание към тези в работилницата с ваните. Под вещото ръководство на Панделуме той скоро достигна майсторството, което жадуваше. Като доказателство за последното не след дълго създаде девойка с особено екзотични пропорции, която нарече Флориел. Дари я с пепелявосивкави коси, кожата ѝ бе шоколадова, а очите зелени като полирани изумруди. И когато я измъкна (все още мокра, но вече завършена) от ваната, Тюрджан бе почти опиянен от възторг. Девойката напредваше бързо и не след дълго вече можеше да разговаря с Тюрджан. Инак бе по душа романтична и мечтателна, склонна да прекарва времето си в грижи за цветята в градината или да седи потънала в замислено мълчание на брега на реката, вместо да се скита надалеч. Но Тюрджан я харесваше заради кротката ѝ същност.

Но един ден отнейде пак се появи чернокосата Т'сейс — със стоманени зловни очи и косяща цветята сабя. Щом съгледа Флориел на поляната, тя изкрещя: „Зеленоока жено, видът ти ме отвращава! Смърт за теб!“. И я посече също като цветята, които оставяше след себе си.

Дочул тропота на копитата, Тюрджан изскочи от работилницата тъкмо навреме, за да присъства на жестокото убийство. Пребледня от гняв и в гърлото му се надигна страшно всеразрушаващо заклинание. В този миг Т'сейс го погледна и го прокле, но зад бледото ѝ лице и нейните мрачни очи той съгледа отблясъка на всемирната меланхолия и тъга, които ръководеха и насочваха всичките ѝ постъпки в тоя живот. Много и различни чувства нахлуха в душата му, ала в резултат от всичко Т'сейс си отиде необезпокоявана. Той погребва Флориел на речния бряг и се помъчи да я забрави в нови задълбочени изследвания. Едва след няколко дни намери време да вдигне глава от работа.

— Ей, Панделуме! Тук ли си наблизко?

— Какво те мъчи, Тюрджане?

— Веднъж ми каза, че когато си създавал Т'сейс, си допуснал грешка, довела до мозъчния ѝ недъг. Намислил съм да създам същество досущ като нея — с подобна красота, ала със съхранен разсъдък и доброта.

— Както желаш — отвърна с безразличие Панделуме и му предостави всички необходими чертежи на модела.

Това бе съвсем достатъчно за Тюрджан и той скоро привърши с изграждането на тялото, но остана дни наред на пост край ваната, без

да откъсва очи от оформящото се вътре създание с необичайна красота и привлекателност.

Когато времето настъпи, девойката излезе от ваната с очи, в които се четеше безпределна радост от живота, а Тюрджан отстъпи назад и замря пред сияещата ѝ осанка.

Тя се изправи пред него — гола и мокра. Беше двойник на Т'сейс, но докато лицето на другата бе разкривено от омраза и злост, в това се четеше неизмерно спокойствие и доброта, а в очите, в които при другата святкаше ярост, сега лъщяха звездите на въображението.

Дълго време се любува Тюрджан на перфектното си изделие.

— Името ти ще е Т'сейн — произнесе накрая той. — И отсега мога да се закълна, че ще значиш много в живота ми.

Той изостави всичко друго и се посвети изцяло на обучението ѝ, а девойката напредваше с изненадваща бързина.

— Идва време да се върнем на Земята — съобщи ѝ веднъж. — В моя дом край голямата река, в една зелена страна на име Аколайс.

— А небето на тази Земя изпъстрено ли е с цветове като тукашното? — попита го девойката.

— Не. Небето там е тъмносиньо и през него пълзи едно много старо червено слънце. Когато се спусне нощта, то се покрива от звезди, подредени в съзвездия, които аз ще те науча да разпознаваш. Красива страна е Ембелион, но Земята е по-голяма и хоризонтите ѝ се простират надалече, обгърнати в тайнственост. Ще се върнем там веднага, щом Панделуме ни разреши.

Т'сейн обичаше да плува в реката и понякога Тюрджан се спускаше на брега да ѝ се любува, а и да я пръска закачливо. Но беше я предупредил за Т'сейс и тя му обеща да бъде внимателна.

Ала един ден, когато Тюрджан бе изцяло погълнат от подготовката за предстоящото заминаване, девойката се отдалечи в гората, запленена от необичайно красивите сияния в небето и хвърлящите причудливи сенки дървета. Цветята в краката ѝ бяха катоменящ окраската си килим и всичко наоколо бе така приказно, че тя разглеждаше света със същата почуда, с каквато го бе видяла през първите мигове, след като се надигна от ваната. Така неусетно прехвърли близките няколко хълма, премина една притихнала горичка и се озова в тъмен и сенчест шубрак. Наведе се да отпие глътка вода от

малко поточе и когато прескочи на отвъдния му бряг, съгледа ниска схлупена горска къщичка.

Вратата ѝ бе отворена и Т'сейн надникна вътре, заинтригувана кой би могъл да живее тук. Но къщата бе пуста и единствената ѝ мебелировка бе покритият с трева под, грубо скованата маса и рафтчето с дървени съдове и изрязани от кост прибори за хранене.

Тъкмо Т'сейн понечи да си върви, когато отвън се разнесе зловещ тропот на копита, отекващ като ударите на съдбата. Черен запенен жребец закова пред прага и Т'сейн се отдръпна уплашено, едва сега припомнила си всички предупреждения на Тюрджан. А Т'сейс вече бе скочила от коня и я доближаваше с извадена сабя в ръка. Тъкмо замахна да я посече, когато очите им се срещнаха и Т'сейс замръзна в почуда.

А гледката бе наистина впечатляваща — две съвсем еднакви красавици, облечени в еднакви бели бричове за езда, със същите проницателни очи и разпилени коси, с еднакви до последната извивка стройни тела... Но едната изписала върху лицето си омраза към всичко живо и неживо във вселената, а другата сияеща като извор на щастие и жизненост.

— Коя си ти, вещице? — проговори пресипнало Т'сейс. — Приличаш на мен, но отвътре си различна. Или най-сетне ме е споходило така жадуваното избавление от лудостта?

Т'сейн поклати бавно глава:

— Името ми е Т'сейн. А ти си моята сестра близначка Т'сейс. Затуй трябва да те обичам, а и ти мен.

— Обич? Аз не обичам никого! Ей сега ще ти прережа гърлото, от което светът само може да спечели — и тя наново вдигна острието.

— Недей! — извика отчаяно Т'сейн. — Защо искаш да ме погубиш? Нищо не съм ти сторила!

— Стига ми това, че те има, а на всичко отгоре си дошла тук, за да ми се подиграваш задето съм така отвратително грозна!

На което Т'сейн неочаквано се разсмя.

— Отвратително? Грозна? Не. Аз съм красива, защото тъй казва Тюрджан. Следователно ти също си красива.

Лицето на Т'сейс потъмня от внезапно нахлулата в него кръв.

— Пак ми се подиграваш!

— Не съм и помисляла. Ти наистина си много красива.

Т'сейс отпусна ръка и острието на сабята увисна надолу. Лицето ѝ се смекчи под маската на размисъла.

— Красота, значи. Какво е това красота? Възможно ли е да съм била сляпа за нея, със замъглено от някое заклинание зрение. Каж ми, как човек открива красотата?

— Не зная. За мен е много лесно. Не е ли красива играта на цветовете по небосвода?

Т'сейс вдигна учудено глава.

— Тези неприятни проблясъци? По-скоро ги намирам за дразнещи, дори кошмарни, но във всеки случай ми се гади от тях.

— Но виж колко нежни, крехки и изящни са цветята в краката ти.

— Това са паразити и вонят гадно.

Т'сейн поклати тъжно глава.

— Не зная как да ти обясня красотата. Изглежда си лишена от способността да виждаш радостта във всичко, което ни обкръжава. Нищо ли не ти доставя удоволствие?

— Само убийствата и разрушението. Виж те са много красиви.

— За мен пък те са ужасно зло — сбърчи вежди Т'сейн.

— Така ли смяташ?

— Сигурна съм.

Т'сейс отново придоби замислен изглед.

— Но как да разбере кое е добро и кое зло? Сигурна бях, че да убивам е нещо естествено, а сега ти твърдиш друго.

Т'сейн сви рамене.

— Живяла съм кратко и все още мъдростта ми е непозната. И все пак смятам, че всяко същество има право на живот. Тюрджан сигурно ще ти го обясни по-добре.

— Кой е този Тюрджан?

— Той е много добър човек и аз го обичам. Скоро ще се върнем на Земята, където небето е безмерно, бездънно и тъмносиньо.

— Земята... Ако дойда с вас на Земята, ще позная ли там любовта и красотата?

— Възможно е, защото умът ти е настроен да открива красивото, а красотата, с която си дарена, може да предизвика любов.

— В такъв случай повече няма да убивам, независимо от размера на злото, с което се срещам. И ще помоля Панделуме да ме изпрати на Земята.

Т'сейн пристъпи напред, обгърна талията на Т'сейс и я целуна.

— Ти си моя сестра и аз ще те обичам винаги.

Лицето на Т'сейс замръзна. Сечи, мушкай, тъпчи, съветваше я умът ѝ, но някъде от дълбините на тялото ѝ бликна друг, свеж повей и я изпълни с остро усещане на доволство. На устните ѝ разцъфна усмивка.

— Щом е така... и аз те обичам, сестрице. Повече няма да убивам, а ще отида на Земята, за да открия там красотата и любовта... Или да умра.

След тези слова Т'сейс яхна жребеца и препусна към далечната Земя — в търсене на красотата и любовта.

А Т'сейн остана на прага, загледана в стопяващия се образ на сестра си. Наблизо се разнесе вик и от гората се показа запъхтеният Тюрджан.

— Т'сейн! Стори ли ти нещо тази прокълната вещица! — той дори не почака за отговор. — Ей сега ще я покося с магия, та да не причинява повече болка никому.

Той се извърна, за да призове една от огнените стихии, но Т'сейн запуши устата му с длан.

— Недей, Тюрджане, не бива. Тя обеща повече да не убива. Пое към Земята да търси онова, което не е могла да открие на Ембелион.

Докато двамата разговаряха, препускащата девойка се изгуби в далечината.

— Тюрджане — промълви Т'сейн.

— Кажу ми, какво има?

— Когато се върнем на Земята, ще ми намериш ли черен жребец като този на Т'сейс?

— Естествено — отвърна Тюрджан, разсмя се гръмогласно и я поведе обратно към къщата на Панделуме.

Издание:

„Върколак“ — невероятни истории, брой 4 от 1997 г.

Издателски екип: Агоп Мелконян, Олег Чернев, Петър
Кърджилев

Илюстрации: Христо Брайков

Предпечат: Виктор Мелконян

Издателска къща „Ерато“ и „Оларт“

Печат РИК „Елиана — 2000“ ООД, цена 990 лв.

ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на *Моята библиотека* и нейните всеотдайни помощници.

МОЯТА БИБЛИОТЕКА

<http://chitanka.info>

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.